

EESTI EVANGEELIUMI KRISTLASTE JA BAPTISTIDE KOGUDUSTE LIIT KÕRGEM
USUTEADUSLIK SEMINAR

Kristjan Laugen

ALFA KURSUSE ANALÜÜS EKNK KOGUDUSTES

Lõputöö

Juhendaja: Einike Pilli, PhD

Tallinn 2025

Olen kõigile lõputöös kasutatud teiste autorite töödele, põhimõttelistele seisukohtadele ja muudest allikatest pärinevatele andmetele viidanud.

Sõnade arv (ilma bibliograafia ja lisadeta) 11 166

Autor: (allkiri)

29. mai 2025 (kuupäev)

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. ALFA KURSUSE OLEMUS JA UURINGUD	6
1.1. Alfa kursus kui koolitus.....	6
1.2. Alfa kujunemine	7
1.3. Alfa Eestis.....	13
1.4. Alfa uuringud ja analüüs.....	16
1.5. Teoreetilise osa kokkuvõte	28
2. UURIMUSLIK OSA.....	30
2.1. Uurimuse metoodika ja protsess.....	30
2.2. Uurimustulemuste analüüs	31
KOKKUVÕTE	38
KASUTATUD ALLIKAD	40
LISAD	42
SUMMARY	44

SISSEJUHATUS

Alfa kursus sai alguse 1977. aastal Londonis, Holy Trinity Brompton'i kirikus (HTB). 1990. aastal võttis Nicky Gumbel Alfa korraldamise üle ja muutis selle kursuseks neile, kes ei kuulu kirikusse (Eesti Alfa, "Alfa kursusest"). Sellest ajast alates on kursust kasutatud missionaalse vahendina juba mitu aastakümnet. 2024. aastal kasutas Alfa kursust 43 177 kogudust 146 riigis. (Alpha USA, 2024 Year in review).

Alfa kursuse idee on tutvustada selgelt ja arusaadavalt kristluse põhitõdesid, milles erinevad konfessioonid on ühel meelel. Tänapäeval on Alfa kursusel osalenud miljonid inimesed üle maailma (Eesti Alfa, "Alfa kursusest"). Alfa loenguid on aja jooksul kohandatud, et kõnetada laiemat sihtrühma – selleks on loodud Alfa filmisari ja Noorte Alfa sari, mis aitavad jõuda evangeeliumi sõnumiga noorema põlvkonnani. Samas on jätkuvalt kasutusel aastakümneid toiminud Alfa loengusari, mis põhineb Nicky Gumbeli raamatul "Elu küsimused". Kuigi maailm on Alfa kursuse algusest palju muutunud, kasutavad kogudused jätkuvalt üle maailma seda töövahendina, et jagada Jeesuse Kristuse evangeeliumi. Alfa kursus on olnud üks efektiivsemaid evangelisatsiooni vahendeid kogudustes, mille kaudu jõuavad Jumala juurde ja koguduse osadusse uued inimesed.

Sellegipoolest on alfa kursust Eestis suhteliselt vähe uuritud. Teadaolevalt on Eestis Alfa kursuse kohta kirjutatud kaks diplomitööd: Kätlin Kaldaru 2006. aastal ja Urmas Jäe 2017. aastal. Kaldaru kirjutas diplomitöö teemal „Alfa kursus Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Koguduste Liidu eestikeelsetes kogudustes” ja Jäe teemal “Alfa kursuse mõju kristluse põhitõdede mõistmisel”, küsitledes peamiselt Eesti Metodisti Kiriku Tallinna Koguduses Alfa kursuse läbinuid. Lisaks diplomitöödele kirjutas 2014. a Jana Laaneser magistratöö teemal „Evangelizing and disciple-making through the Alpha course in Estonian Air Force“.

Alfa kursust on kasutatud Eestis missionaalse vahendina 1997. aastast. Peamiselt Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide liidu (EEKBKL) ja Eesti Kristliku Nelipühi Kiriku (EKNK) kogudustes. Lisaks veel mitmetes vabakogudustes üle Eesti. Näiteks EKNK-s kasutab Alfat igal aastal regulaarselt 7-8 kogudust.

Käesoleva lõputöö eesmärk on analüüsida Alfa kursuse arengut, mõju ja aktuaalsust EKNK kogudustes, tuginedes kursust läbiviinud isikute kogemustele ja hinnangutele. Uurimistöö keskendub küsimustele, kuivõrd on Alfa kursus suutnud ajas kohaneda ühiskondlike muutustega, säilitades sealjuures teoloogilise sisu ja populaarsuse. Samuti käsitletakse võimalikke arengusuundi ja muudatusettepanekuid, mis võiksid toetada kursuse jätkuvat relevantsust, ning uuritakse korraldajate ja osalejate ootusi seoses kursusega. Töö aluseks on intervjuud EKNK kogudustes Alfa kursust läbiviinud isikutega.

Mõistete seletused

Alfa kursus – kristluse põhitõdesid tutvustav kursus, mis sai alguse 1977. aastal Londonis, Holy Trinity Brompton'i kirikus (HTB). 1990. aastal võttis Nicky Gumbel Alfa korraldamise üle ja muutis selle kursuseks neile, kes ei kuulu kirikusse (Eesti Alfa, “Alfa kursusest”).

EKNK – Eesti Kristlik Nelipühi Kirik on asutatud 1991. aastal, koosneb 37 kogudusest üle Eesti ja on jagatud viide praostkonda. EKNK on episkopaalse struktuuriga koguduste ühendus (eknk.ee).

Käesolev töö koosneb sissejuhatausest, teoreetilisest ja empiirilisest osast, tulemustest, arutelust, kokkuvõttest ning lisadest. Teoreetilises osas tutvustan Alfa kursuse ajalugu, arengut, positiivseid ja negatiivseid külgi ning olukorda Eestis. Empiirilises osas analüüsin intervjuude tulemusi, et mõista osalejate ja läbiviijate suhtumist Alfa kursusesse, nende ootusi ja tagasisidet.

1. ALFA KURSUSE OLEMUS JA UURINGUD

1.1. Alfa kursus kui koolitus

Vaatleme Alfa kursust kõigepealt koolituse aspektist. Sõna koolitamine tähendab „tegevuse või käitumise viimist vastavusse soovitud standarditega, milleks rakendatakse juhendamist ja harjutamist“ (T-Kit käsiraamat, Koolitamise alused, lk 13). Alfa kursuse peamine eesmärk on tutvustada kristliku usu põhialuseid, kasutades selleks kindlat mudelit. Alfa mudel on standardne juhendamise ja harjutamise kava kristlikuks eluks.

Koolitamise tähendus ei piirdu pelgalt teadmiste edasiandmisega, vaid hõlmab inimese arengut laiemas mõttes, mis sobitub hästi ka Alfa kursuse konteksti. Alfa puhul tähendab see, et õppimine toimub eluliste küsimuste mõtestamise ja osaduses kogetava dialoogi kaudu, mitte üksnes informatsiooni omandamise teel. Lisaks sisaldab kursus ka praktilisi harjutusi.

Einike Pilli doktoritöö käsitleb muu hulgas kogudusi kui elukestva õppe keskkondi, kus vaimne, sotsiaalne ja isiklik areng põimuvad tervikuks. Tema sõnul vajavad ka Eesti protestantlikud kogudused teadlikku ja sihipärast õppimiskeskkonda, mis oleks avatud dialoogile ja vastuvõtlik ühiskondlikele muutustele (Pilli, 2005, lk 10–14). Alfa kursus kehastab elukestva õppe ideed väga edukalt, pakkudes osalejatele vaimset avastamist ja kogukondlikku kuuluvust. Õppimine ei lõpe kursuse viimasel päeval, vaid kandub edasi osalejate igapäevasesse kristlikku ellu, kus õpe jätkub loomulikul viisil.

Traditsiooniline Alfa kursus on mõeldud täiskasvanutele. On ka olemas eraldi Noorte Alfa, aga hetkel keskendun ainult traditsioonilisele Alfale, mida saab veel liigitada täiskasvanukoolituse alla (Pilli, 2005, lk 189).

Alfa kursust ei õpetata koolides, vaid peamiselt kogudustes ja teistes kristlikes asutustes. Selle metoodika põhineb arutelupõhisel ja kogemuslikul õppimisel, mida T-Kit käsiraamat kirjeldab kui mitteformaalse hariduse vormi. Õppimine toimub turvalises ja kaasavas õhkkonnas, kus osalejad saavad arutleda, kahelda, jagada isiklike kogemusi ning otsida tähendusi (T-Kit käsiraamat, Koolitamise alused, lk 16). Alfa formaadis väljendub see iganädalastes avatud ja toetavas

keskkonnas kohtumistes, kus süüakse koos, kuulatakse ja/või vaadatakse loenguid ning hiljem vesteldakse loengu teemal.

Koolitajate, ehk siis Alfa kursuse loengupidajate ja grupijuhtide roll on keskse tähtsusega. Nad ei ole pelgalt teadmiste edastajad, vaid osalejate suunajad, mõtete avajad ja julgustajad. T-Kit käsiraamat toob esile koolitaja erinevad rollid: juhendaja, kuulaja, innustaja ja reflekteerija (T-Kit käsiraamat, Koolitamise alused, lk 24). Alfa kursusel tähendab see, et grupijuht peab suutma juhtida sisukaid arutelusid, säilitades avatuse erinevatele arvamustele ning hoides samas fookust kursuse eesmärkidel. Ta peab oskama esitada õigeid küsimusi ja mis veelgi olulisem, oskama kuulata vastuseid ning nende põhjal formuleerida uusi küsimusi.

Inimene õpib sageli kõige tõhusamalt läbi küsimuste, sest need äratavad huvi, suunavad tähelepanu ja soodustavad kriitilist ning iseseisvat mõtlemist. Küsimused aitavad siduda uut teavet varasemate kogemuste ja teadmistega, avavad aruteluvõimalusi ning toetavad isiklikku refleksiooni ja sisemist arengut. Just seetõttu on küsimustel Alfa kursusel keskne roll, tegemist ei ole pelgalt loengute kuulamisega, vaid avatud ja toetava keskkonna loomisega, kus inimesed saavad koos arutleda elu, usu ja Jumala üle.

Kokkuvõttes võib öelda, et Alfa kursus ühendab endas koolituse kui teadliku ja struktureeritud õppeprotsessi. See teeb Alfa kursusest mitte ainult religioosse sisuga õpetuskursuse, vaid ka tõhusa täiskasvanukoolitus vormi, mis toetab õppijat terviklikult – intellektuaalsel, emotsionaalsel ja sotsiaalsel tasandil. Kursus toimib sillana inimese ja kogukonna vahel, pakkudes õppimise kaudu võimalust sügavamaks osaduseks, vaimseks kasvuks ja elukestvaks arenguks.

1.2. Alfa kujunemine

Stephen Hunt toob oma analüüsis välja, et Alfa kursuse alguseks võib lugeda 1969. aastat, kui Holy Trinity Bromptoni (HTB) kirik andis välja väikese raamatu „Elu küsimused“. Raamat sisaldas neljanädalast sissejuhatavat kursust „Kristluse alustesse HTB-s“ (PentecoStudies, The Alpha Course and Its Critics: An Overview of the Debates). Seda võib pidada esimeseks viiteks Alfa sünni kohta, kuid seda raamatut ei või ajada sassi Nicky Gumbeli hilisema samanimelise raamatuga.

Järgnev Alfa kursuse kujunemislugu ja faktid käesolevas peatükis põhinevad Andrew Atherstone raamatul “Repackaging Christianity, Alpha and the building of a global brand”. Raamatu andmetel aitasid Alfa arengule tugevalt kaasa Londonis tegutsenud noorte kristlaste algatused. Septembris 1972. aastal kogunesid noored Londonisse viiepäevasele Jeesuse festivalile. Tegu oli Briti versiooniga USA festivalist „Jesus People“. Festivali raames toimusid avalikud koosolekud ja rockkontserdid Tower Hillis, Hyde Parkis ja Trafalgari väljakul. Thamesi jõel liikus paatide kolonn, mis oli kaetud plakatitega „Jeesus on täna elus“. Hyde Parkis istus 5000 inimest murul ja kuulas kristlikku muusikat mõlemalt poolt ookeani, sealhulgas olid laval Dana, Cliff Richard, Gordon Giltrap jt (Atherstone, Repackaging Christianity, Alpha and the building of a global brand, lk 14).

Soovides festivali naudingut ja kogemust jätkata, hakkas seitsmest Londoni noormehest koosnev sõpruskond otsima alalist kohtumisaipa, kus saaks osadust ja toitu nautida ning kus tunda ja jagada Jumala armastust. Nende seast vanim, 29-aastane Michael Anstruther Gough Galthorpe, pärit Suurbritannia jõukast aristokraatlikust perekonnast, pakkus selleks välja oma garaaži, mis muudeti 1974. a aprillis kohtumisaigaks ja oli avatud esmaspäevast neljapäevani, lõuna- ja õhtusöögiks, mida valmistasid vabatahtlikud. Kuna Galthorpe oli kunstnik ja disainer, siis kohendati „garaaž-köök“ ka kunstistuudioks, kus tehti Jumala auks kunsti ja müüdi seda. Need tegevused aitasid „garaaž-kööki“ majandada. Samuti astusid seal üles kristlikud ansamblid. Peamiseks esinejaks oli ansambel Cloud, mille juht Philip Lawson-Johnston oli Galthorpe'i sugulane (Atherstone, Repackaging Christianity, Alpha and the building of a global brand, lk 15).

Kohalik kirik vaatas sellele veidi viltu, hoolimata sellest, et „köögi“ liikmed ei määratlenud ennast kogudusena. Cloud otsustas siiski aastal 1975 liituda St Paul'i, Onslow Square'iga, mis on Holy Trinity Brompton kiriku (HTB) viktoriaanlik haru. Cloudi ja teiste „köögi“ liikmete St Paul'iga ühinemine tõi endaga kaasa „Jeesuse revolutsiooni maitse“ ja uued tuuled. Noortel lubati kord kuus pühapäeviti jumalateenistust juhtida ja nendest pühapäevadest kujunesid välja pigem lühikesed rockkontserdid Jeesuse ülistuseks. Need meeldisid just noorematele koguduseliikmetele. Kui St Paul's liideti 1976. aastal HTB-ga, liikus Cloud kaasa (Atherstone, Repackaging Christianity, Alpha and the building of a global brand, lk 16). Need olid sündmused, mis valmistasid HTB kirikut ette, et seal võiks sündida midagi uut ja suurt, mis vallutab kogu maailma. See kõik võttis veel aega, aga vundament oli laotud.

Samal perioodil, 1970. aastate keskel toimus Cambridge'i ülikoolis tähelepanuväärne rida kristlikke pöördumisi, millel oli suur mõju HTB ja Alfa arengule. 1973. aasta oktoobris saabunud tuhandete uute õpilaste seas oli kaks sõpra: Nicky Gumbel ja Nicky Lee. Nicky Gumbel oli sellel ajal pigem formaalselt usklik ja käis kirikus võibolla üks kord kahe aasta jooksul. Ta nimetas ennast ise „loogiliseks deterministik“, uskudes, et kõik on ette määratud. Sellel eluperioodil võib teda nimetada ka ateistiks või isegi agnostikuks. Tema sõber Nicky Lee oli sellel ajal kristlikule sõnumile palju avatum. Ta pidas Jumalat väga salapäraseks ja vaimseks olendiks. 1974. aasta veebruaris leidis aset rida kristliku sisuga sündmusi, millest nii Lee kui Gumbel osa võtsid. Lee vaimustus nendest kohe, kuid Gumbeli jätsid need esialgu külmaks. Sama aasta veebruari keskpaigaks oli Lee oma elu andnud Jeesusele, aga Gumbel suhtus sellesse endiselt kahtlevalt. Kahtluste hajutamiseks võttis ta kätte Piibli ja hakkas seda lugema. Ta luges peaaegu terve öö ja päeva ning tekstid, mida ta varasemalt oli püüdnud lugeda ning mis teda külmaks jätsid, haarasid nüüd täielikult ta oma võimusesse. Nicky Gumbel andis oma elu Jeesusele mõni päev hiljem. 18. veebruaril 1974. aastal sai Gumbelist leidlik evangeeliumi jagaja, kasutades selleks evangeelseid traktaate, mida ta jagas kõigile ja kõikjal. Kaks Nickyt korraldasid evangeelseid olenguid, kus pakkusid teed ja kooki ning lasid lindi pealt kuulsate jutlustajate jutlusi (Atherstone, Repackaging Christianity, Alpha and the building of a global brand, lk 16 - 21). Selline oli hilisemate Alfa kursuse juhtide lugu Jumala juurde. Peale neid sündmuseid muutus kursus populaarseks üle maailma.

1977. aastaks oli loodud HTB kirikus pinnas uue „jüngrikursuse“ tekkeks. Kursuse idee ja kursuse nime „Alfa“ käis välja 29-aastane Tricia Algeo. Põhjendades nime valikut „uue algusega“, viidates Ilmutuse raamatule (Ilm 21:5-6, 22:13). Vikaar Raymond Turvey`le see idee meeldis ja ta andis selle juhtimise oma noorele abilisele Charles Marnhamile. Marnham koos Algeoga käivitasid esimese Alfa kursuse 1977. aasta novembris. Kursus toimus kuuel järjestikusel neljapäeval Marnhami korteris, HTB kirikusaali kohal ja esimesel kursusel osales kuus inimest. Korraldajad kuulutasid Alfa kursust kui kristlike aluste kursust, mis on loodud selleks, et aidata kristluses edasi areneda (Atherstone, Repackaging Christianity, Alpha and the building of a global brand, lk 27).

Kursusel oli kuus teemat, igal kohtumisel üks teema. Kohtumised toimusid üks kord nädalas:

1. Kindlus ja vaimne võitlus.
2. Kuidas peaksime Piiblit lugema ja miks palvetada?

3. Jumal Isa.
4. Jeesuse Kristuse isik ja töö.
5. Püha Vaimu isik ja töö.
6. Milline on kristlik elustiil (Atherstone, Repackaging Christianity, Alpha and the building of a global brand, lk 27-28).

Kursus sisaldas peale õpetuse ka õhtusööki, see oli praktiline vajadus, kuna paljud tulid kursusele otse töölt. Kursustel käis palju erineva taustaga inimesi. Igaüks oli oma usuelus erineva koha peal ja sellega seoses hakati pärast kõnet jagunema väiksematesse vestlusrühmadesse, et kõik saaksid oma küsimustele vastused. Aastatel 1978 – 1990 muudeti mitmel korral kursuse teemasid, enne kui tänaseni toimiv Alfa programm paika sai. Nende muudatuse toel muutus kursuse programm rohkem Jeesuse-keskseks, alustades tema isikust, enne Jumala olemuse laiemat käsitlemist ning rõhutades, et palve ja Piibli lugemise eesmärk on tunda paremini Jeesust (Atherstone, Repackaging Christianity, Alpha and the building of a global brand, lk 29).

Aastal 1981 võttis Alfa kursuse juhtimise Marnhamilt üle John Irvine, kes pikendas algselt kuuenädalast kursust kümne nädalani ja tõi sisse Pühale Vaimule keskendunud nädalavahetuse. Irvine'i ajal käis Alfa kursusel keskmiselt 30 inimest. 1985. aastal võttis kursuse juhtimise enda kätte Nicky Lee. Kursus kasvas märgatavalt ja juba paari aasta pärast oli osalejate arv 100 juures. Lee meelitas ligi uusi pöördunuid ja ka vanemaid kristlasi, kes soovisid „juurte“ juurde naasta. Üks Lee uuendusi oli evangeelne õhtusöök iga kursuse lõpus, kuhu võis kaasa kutsuda oma sõpru. 1990. aastal võttis Alfa juhtimise vastumeelset üle Nicky Gumbel. Ta oleks meelsamini tegelenud evangeeliumi jagamisega väljaspool kirikut. Ühel hetkel mõistis Gumbel, et kui Alfa kursust pisut modifitseerida, saab sellest teha ideaalse misjonitööriista, et evangeeliumi jagada. Kõigepealt paigutas ta loengud ümber nii, et kursuse alguses oleks suurem rõhk Jeesusel ning kõik teemad oleks küsimuse vormis (Atherstone, Repackaging Christianity, Alpha and the building of a global brand, lk 47-48):

1. Kes on Jeesus?
2. Miks Jeesus suri?
3. Kuidas ma võin oma usus kindel olla?
4. Miks ja kuidas lugeda Piiblit?
5. Miks ja kuidas palvetada?

6. Kuidas vastu panna kurjale?
7. Kuidas Jumal meid juhib?
8. Miks ja kuidas sellest teistele rääkima?
9. Kas Jumal tervendab ka tänapäeval?
10. Miks kogudus?

Alfa nädalavahetusel käsitleti veel lisaks kolme täiendavat küsimust:

1. Kes on Püha Vaim?
2. Mida Püha Vaim teeb?
3. Kuidas saada täidetud Püha Vaimuga?

Gumbel lisas veel sissejuhatava teema: „Kristus – kas igav, iganenud ja kasutu?“

Kursuse lõppu, viimaseks teemaks pani: „Mida oma ülejäänud eluga peale hakata?“ (Atherstone, Repackaging Christianity, Alpha and the building of a global brand, lk 48).

Seega andis Gumbel 90`ndate aastate alguses Alfa kursusele sisu, millisena see toimib suuresti tänapäevani. Alfa loengute esitlusvormi on küll tänaseks laiendatud, et kõnetada laiemat sihtrühma. Selleks on loodud lisaks Alfa loengusarjale ka Alfa filmisari ja Noorte Alfa sari, mis aitavad jõuda evangeeliumi sõnumiga noorema põlvkonnani. Veel on olemas spetsiifilistele sihtrühmadele suunatud Alfa kursusi: vangla Alfa, relvajõudude Alfa, ülikooli Alfa, ülistus Alfa, abielu Alfa jne.

Gumbeli juhtimisel hakkas Alfa kiiresti tuntust koguma. Gumbel võrdles Alfa juhtimist kasutatud sportauto juhtimisega. Kui senised juhid ei vajutanud gaasi põhja, siis Gumbel tegi seda ja Alfa kursusel osalejate numbrid hakkasid kiiresti tõusma. 1992. aasta kevadel oli õhtusel Alfa kursusel HTB-s üle 200 inimese ja uuel, hommikusel kursusel 40 inimest. Sama aasta sügiseks osales õhtusel Alfa kursusel juba 320 inimest. Sellel hetkel oli Alfa lendu läinud ja peatada polnud seda enam võimalik ega vajalik. Alfa hakkas suusõnaliselt levima, esialgu üle kogu Suurbritannia ja väga kiiresti üle maailma. Paljud kirikud soovisid seda kursust proovida ja selleks vajati kiiresti materjale. 1993. aasta märtsis avaldas Gumbel Alfa loengud raamatuna „Elu küsimused“. Kaks kuud hiljem korraldas Gumbel esimese Alfa konverentsi, millest võttis osa üle 1000 delegaadi üle maailma: Saksamaalt, Prantsusmaalt, Hispaaniast Ameerika Ühendriikidest, Uus Meremaalt, Singapurist, Šveitsist jne. Seda sündmust võib pidada Alfa kursuse pöördepunktiks, sest just siis sai kohalikust kursusest globaalse haardega megakursus. Nõudlus Alfa kursuse järele oli täiesti pöörane, ainuüksi Suurbritannias korraldati 1994. aasta lõpuks 750 kursust üle maa (Atherstone,

Repackaging Christianity, Alpha and the building of a global brand, lk 48-49). Sellel hetkel tuli valida, kas lasta sellel minna omasoodu või luua organisatsioon, mis juhiks ja koordineeriks kogu seda protsessi. HTB valis viimase variandi ja järgnevad juhid andsid suure panuse Alfa edasisse arengusse, juhtides kõiki Alfa konverentse ja kogu Alfa strateegilist arengut kuni tänaseni.

2024. aasta USA Alfa ülevaatest leiame, et 2024. aastal osales 2 166 715 inimest üle maailma Alfa kursustel. Kursusi kokku oli 81 629 ja seda 43 177 erinevas kirikus, mis paiknesid 146 erinevas riigis (Alpha USA, 2024 Year in review).

Tänaseks on saanud Alfast eraldi kaubamärk, mille alt toimetatakse raamatuid (ka kokaraamatuid), DVD-sid, taskuhäälingusaateid, ajalehti, ajakirju. Neid kõiki arendatakse pidevalt, et käia kaasas muutuva kultuuri väljakutsetega. Kas Alfa suudab käia muutuva maailmaga kaasas ja pakkuda uutele põlvkondadele Jeesuse armu nii, et see ei devalveeruks, on kindlasti suur küsimus. Alfa kaubamärgi identiteedi keskmes on olnud selle loomisest peale kristliku sõnumi „ümberpakendamine“ kaasaegsele publikule, eriti neile, kes on kristluses pettunud või omavad mingit eelarvamust. Alfa „ümberpakendamise“ all mõeldakse kristlike tõdede tutvustamist erakordselt külalislahkes vormis, sundimatus õhkkonnas, kus on tervitav huumor, sõbralik olemine ning ennekõike hea toit. Kui algselt viitas Alfa „algusele ja otsale“ siis hiljem lisandus Alfa (Alpha) igale tähele oma tähendus:

A – Anyone can come (igatiüks võib tulla).

L – Learning and laughter (õppimine ja naer).

P – Pasta or potatoes, paella or pizza (pasta, kartul, paella või pitsa).

H – Helping one another (üksteise aitamine).

A – Ask anything (küsi kõike) (Atherstone, Repackaging Christianity, Alpha and the building of a global brand, lk 59).

Atherstone'i hinnangul võib Alfa kursuse edu seletada viie lihtsa põhimõttega. Esiteks rõhutab Alfa vajadust luua ühendus tänapäeva kultuuriga. Kuigi evangeelium ise ei muutu, peab selle esitamise viis ajas muutuma, et kõnetada kaasaegset inimest. Intellektuaalsed või ajaloolised argumendid ei pruugi kõiki kõnetada, ent vajadus Jumala kogemise järele püsib. Nicky Gumbeli sõnul ei ole Jumal ainult mõistmiseks, vaid ka südames ja igapäevaelus kogemiseks. Just seetõttu on kogemuslik kristlus, mida vahendab Püha Vaim, Alfa üks keskseid tugevusi. Eriti oluliseks on

osutunud Püha Vaimu nädalavahetus, mis on olnud küll vastuoluline, ent väga populaarne (Eternity, 5 reasons for Alpha's success).

Teiseks toetub Alfa kristliku ühtsuse põhimõttele. Üks selle kuldreegleid on mitte kritiseerida teisi kirikuid ega nende juhte. Raamatus "Elu küsimused", rõhutatakse, et Püha Vaim elab igas kristlases, sõltumata tema kultuuritaustast või konfessioonist. Seega on kiriku jagunemine konkureerivateks rühmadeks suur tragöödia, mille asemel tuleks Jeesuse sõnade kohaselt püüelda kristlaste ühtsuse poole (Eternity, 5 reasons for Alpha's success).

Kolmandaks seab Alfa eesmärgiks tiptaseme saavutamise. Sageli kaasneb kirikuüritustega kuvand maitsetust toidust, keskpärasest muusikast ja vananenud tehnikast. Alfa püüab seda stereotüüpi ümber lükata, pakkudes kõrget külalislahkuse taset, professionaalset korraldust ja esteetilist keskkonda (Eternity, 5 reasons for Alpha's success).

Neljandaks on Alfale iseloomulik pidev uuendusmeelsus. Kiirelt arenevas kultuurilises ja tehnoloogilises keskkonnas on Alfa seadnud eesmärgiks mitte lihtsalt ajaga kaasas käia, vaid olla eesliinil. Digitaalsete platvormide kasutamine, nagu Zoom, YouTube, Facebook ja WhatsApp muutis Alfa programmi kättesaadavaks ka COVID-i pandeemia ajal. See on võimaldanud teha Alfat kodudes, kogudustes ja veebis, muutes selle atraktiivsemaks ja taskukohasemaks kui kunagi varem (Eternity, 5 reasons for Alpha's success).

Viiendaks rõhutatakse Alfa kontekstis palve olulisust. Palve on kogu tegevuse vaimulik kese, ilma milleta jäävad ka parimad strateegiad ja programmid viljatuks. Raamat "Elu küsimused" nimetab palvet inimese elu tähtsaimaks tegevuseks, rõhutades Püha Vaimu rolli kogu evangelisatsiooni protsessis (Eternity, 5 reasons for Alpha's success).

Alfa edu saladus Atherstone'i järgi on kombinatsioon kultuuritundlikkusest, vaimsest sügavusest, kvaliteedist, uuendusmeelsusest ja palvekesksusest – viis põhimõtet, mis koos moodustavad tugeva ja ajas kestva aluse (Eternity, 5 reasons for Alpha's success).

1.3. Alfa Eestis

Eestis on Alfat tehtud 1990. aastate lõpust alates, aga kahjuks süstemaatiliselt ei ole selle kohta infot kogutud ega talletatud. Jõudsin sellele järeldusele suheldes Eesti Alfa juhtide Janek Pallase

ja Rait Tõnnoriga. Vestlustest tuli välja, et paljud kogudused Eestis ei registreeri enda Alfa kursust ja ei ole seda kunagi teinud, seega puudub ülevaade, kuidas keegi Alfat teeb, millised kogudused Alfat korraldavad ning kui palju inimesi seda aastast läbib.

Süvenedes Alfasse, sain aru, et Alfaks tohib nimetada ainult seda kursust, mis on ette antud ülesehituse, teemade valiku ja materjalidega läbi viidud kursus. Kas ja kui palju Eestis läbi viidud Alfa kursusi üldse kvalifitseerub Alfa kursuseks, on eraldi uuringu teema ja kahjuks antud uurimistöösse ei mahu.

Selleks, et teada saada, kuidas Alfa Eestisse jõudis, mismoodi see on arenenud ja millised on tulevikuplaanid, viisin läbi intervjuud Alland Parmaniga, kes on üks Alfa Eestisse toojatest ning Rait Tõnnoriga, kes on tänase Alfa Eesti koordinaatori Janek Pallase abiline.

Minule teadaolevalt korraldati esimene Alfa kursus Eestis Oleviste koguduse poolt 1997. aastal. (Oleviste Kogudus, „Mis on Alfa kursus?“). Kahjuks pole teada Olevistes toimunud esimese Alfa üksikasju ning kui palju peeti kinni Alfa kursusele seatud nõudmistest. Alfa kursus on autoriõigustega kaitstud ning on asju, mida seal muuta ei ole lubatud. (Alpha International, Copyright). Samuti ei olnud selleks ajaks veel Eestis ametlikult Alfa organisatsioon registreeritud. 100% kindlusega ei saa väita, et esimene Alfa kursus toimus Eestis Oleviste koguduses.

Toetudes Alland Parmaniga tehtud intervjuule, saab väita, et ametlikult jõudis Alfa Eestisse Soome Vabakiriku kaudu. Esimeseks kontaktis sai Hämeenlinnas peetud Alfa konverents, mis toimus 1998. aasta sügisel ja kuhu Alland Parman, kes oli tollel ajal Kehra Koguduse pastor, oma meeskonnaga läks. Vastu võttis neid Soome Alfa tolleaegne koordinaator Helena Lintinen. Sellel konverentsil näitas Parman üles huvi ametlikult Alfa Eestisse toomise osas. Ametlikult selles mõttes, et registreerida Eesti Alfa kui organisatsioon ja pakkuda seda kõigile Eesti kogudustele ning huvilistele. Selle juurde käis Alfa materjalide tõlkimine, kodulehe tegemine jms.

Enne, kui esimene ametlik Alfa kursus Eestis aset leidis, tehti Kehras Eesti esimene Alfa konverents, mis toimus 12.-13. märtsini 1999. aastal ja mida aitas läbi viia Soome Alfa meeskond, eesotsas Helina Lintineniga. Üle Eesti saadeti kutseid paljudele kogudustele, eelkõige EEKKBK Liidu kogudustele, aga kutsutute seas oli ka teisi evangeelseid kogudusi. Konverentsist võttis osa ka Oleviste kogudus. Konverentsil sündiski lõplik otsus Eesti Alfa organisatsiooni loomiseks. Siiski esialgu ei loodud eraldi Alfa Eesti mittetulundusühingut, vaid Alfa kolis MTÜ Eesti Evangeelne Allianss tiiva alla. Alles 2009. aastal loodi MTÜ Eestis Alfa. Eesti Alfa esimeseks

koordinaatoriks sai alates 1999. aastast Alland Parman. Organisatsiooni ülesandeks jäi koguduste koolitamine, kursuste registreerimine, materjalide välja andmine ning reklaam. Kohe peale konverentsi toimus Eesti esimene ametlik Alfa kursus Kehras ja peale seda hakati ametlikke kursusi korraldama juba mitmel pool Eestis. Alland Parman oli Eesti Alfa koordinaator aastatel 1999 kuni 2006. Nendel aastatel korraldas umbes 10 kogudust regulaarselt Alfa kursust ja lisaks umbes 30 kogudust korraldas Alfa kursust aegajalt või vähemalt proovis seda (Parman, isiklik kirjavahetus ja salvestused, 03. 2025).

Alates 2006. aastast on Eesti Alfa koordinaatoriks olnud Janek Pallase ning viimastel aastatel on tema abilisenä tegutsenud Rait Tõnnori. Vestluses Tõnnoriga tuli välja, et Eestis korraldavad Alfat peamiselt protestantlikud evangeelsed kogudused. Vastupidiselt näiteks Soomele ei ole Eesti luterlased veel Alfat proovinud, kuid viimase aja arengud annavad selleks lootust. Samuti ei ole Eesti Õigeuskirikud Alfat proovinud, olgugi, et maailmas on ka nende jaoks Alfa mugandatud. Teadaolevalt on Rooma Katoliiklased Eestis ühe siseringile mõeldud Alfa korraldanud, aga rohkem selle kohta informatsiooni kahjuks ei ole. Lisaks kogudustele on Eestis Alfat korraldanud veel Agape Eesti, Lootuse Küla ja Eluringikeskus. Alfa filmisarjad muutuvad aina populaarsemaks, eriti väiksemate koguduste hulgas, kus napib loengupidajaid.

Eesti Alfa peamiseks väljakutseks on küsimus, kuidas jõuda piiratud ressurssidega kogudusteni ning kuidas neid inspireerida ja julgustada Alfat korraldama. Eesmärk on saavutada teatav inert, sest Tõnnori seletuse järgi just inert toob esile parimad Alfa viljad. Ressursi piiratuse all tõi Tõnnori välja, et täna ei ole Eesti Alfas ühtegi palgalist töötajat, mis annab tema sõnul tunda Alfa teatavas jähinemises. Kahjuks ei ole piisavalt inimressurssi, mis suunaks ja motiveeriks kogudusi Alfat korraldama. Hoolimata kõigest, korraldati 2024. aastal Alfa koolituspäev, kus osales kokku ca 80 inimest üle Eesti. Viimased täpsemad andmed Alfal osalejate kohta on aastast 2023. Sel aastal korraldas Alfat 24 kogudust üle Eesti, nendest 6 olid EKNK kogudused, 16 EEKBK Liidu kogudused, Agape Eesti ja Tallinna Missio kogudus. Kursustel osales kokku, kinnitatud andmetel, 298 inimest (nelja kursuse kohta inimeste arv puudub). (Eesti Alfa statistika 2023).

Alfa tulevikuplaanidest rääkides, tõi Tõnnori välja Alfa uue 10 aasta visiooni, mis hõigati välja 2023. aastal ja mille idee on selles, et aastaks 2033 peab olema loodud ülemaailmne võrgustik ning kus iganes maailma nurgas on keegi, kes soovib Alfast osa saada, siis peab tal olema selleks võimalus. (Tõnnori, isiklik kirjavahetus ja salvestused, 03. 2025). See on väljakutse, millega Eesti

Alfal tuleb lähiajal tegeleda. Leida võimalused, luua strateegia, kuidas Alfa viia Eesti igasse suuremasse asumisse. Paljudes nendest paikadest on varem korraldatud Alfad, mõnes paigas tehakse seda siiani, aga on vaja leida uus käik, kuidas Alfa uuesti kogudustele atraktiivseks teha.

Eesti Alfa kogemuse ja korralduse kokkuvõtteks võib öelda, et Eestis on Alfa kursusi korraldanud peamiselt protestantlikud evangeelsed kogudused, sh põhiliselt EKNK ja EEKKBK Liidu kogudused. Selles osas on veel palju ära teha, et ka teised kristlikud kogudused ja ühendused leiaksid tee Alfa juurde. Peamiseks väljakutseks on Eesti Alfal piiratud ressursid ja sellest lähtuvalt töötajate nappus, kes kogudusi inspireeriks Alfat proovima. Tuleviku osas ollakse optimistlikud ning on ühinetud globaalse Alfa kümne aasta visiooniga.

1.4. Alfa uuringud ja analüüs

Eestis on minule teada olevalt Alfa kursust uurinud 2006. a Kätlin Kaldaru, 2014. a Jana Laaneser ja 2017. a Urmas Jäe. Kaldaru kirjutas diplomitöö teemal „Alfa kursus Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Koguduste Liidu eestikeelsetes kogudustes”, Laaneser magistratöö teemal „Evangelizing and disciple-making through the Alpha course in Estonian Air Force“ ja Jäe teemal „Alfa kursuse mõju kristluse põhitõdede mõistmisel”. Kaldaru lõplikku vormistatud diplomitööd ei õnnestunud kahjuks leida. Laaneseri magistratöö keskendus Alfa kursuse rakendamisele Eesti Õhuväes, eesmärgiga uurida selle mõju mittekristlastest osalejate vaimulikule kasvule ja usulise tee alustamisele. Kuna tegu on spetsiifilise Kaitseväge Alfa vormiga, siis seda antud töös süvitsi ei uurinud. Olgu öeldud, et see oli esimene kord, kui Alfa kursus toimus Eesti Kaitseväes, mistõttu see oli teedrajav projekt. Projekti raames püstitati kolm mõõdetavat eesmärki: et osalejad suudaksid selgitada kristluse aluseid, esitaksid igas kohtumises vähemalt ühe teemakohase küsimuse ning et vähemalt kolm inimest liituksid Alfa järel jätkukursusega (confirmation class). Alfad alustas neli inimest, kellest kolm lõpetasid selle. Kuigi osalejad ei täitnud töövihikuid, suutsid nad aruteludes iseseisvalt väljendada oma arusaamist kristluse põhitõdedest ja esitasid aktiivselt küsimusi, eeskätt Püha Vaimu ja Jeesuse teemadel. Kuigi ainult üks osaleja liitus hiljem jätkukursusega (confirmation class), täitus püstitatud eesmärk protsentuaalselt 33% ulatuses, mis vastab ootustele, arvestades väikest grupi suurust. Kokkuvõttes võib öelda, et püstitatud eesmärgid täitusid sisuliselt ja proportsionaalselt, kuigi mitte täiel määral kvantitatiivselt (Laaneser, 2014).

Jäe uuring keskendus sellele, et välja selgitada, kuidas kasvab Alfa kursuse käigus osalejate teadlikkus kristluse põhitõdedest ning mis mõjutab kursusel osalenute arusaamade kujunemist.

Jäe uurimisküsimused olid järgnevad:

1. Milline on erinevus kursuse läbinute teadmistes enne ja pärast Alfa kursuse läbimist?
2. Milliseks hindavad kursuselased Alfa kursuse mõju oma vaimulikule arengule?
3. Kuidas oleks võimalik tõsta Alfa kursuse tõhusust? (Jäe, 2017).

Jäe kasutas meetodina ankeetküsitlust ja intervjuusid. Uurimustulemuste järeldused toon üldistatult välja punktide lõikes.

1. Erinevused teadmistes kristlusest enne ja pärast Alfa kursust.

Alfa kursuse läbimine mõjutas üldiselt positiivselt osalejate arusaamist kristlikest põhitõdedest:

- Mitmetel osalejatel olid juba enne kursust mingid teadmised või arusaamad olemas, kuid kursusel need täpsustusid ja kinnistusid.
- Paljude jaoks muutusid arusaamad oluliselt ning teadmised süvenesid. Püha Vaimu ja palvega seotud teemad jäid mõnede osalejatele siiski keeruliseks ja vajasis edasist selgitamist.
- Oli ka juhtumeid, kus mõne teema osas ei tekkinud kursuse jooksul selgemat arusaama.
- Üldine trend näitas teadmiste ja arusaamade paranemist (Jäe, 2017).

2. Alfa kursuse mõju vaimulikule arengule.

Osalejad hindasid Alfa kursuse mõju oma vaimulikule kasvule valdavalt positiivselt:

- Mitmed osalejad hakkasid rohkem palvetama, piiblit lugema ja osalema koguduse elus.
- Kursus tekitas entusiasmi ja andis vaimuliku tõuke, millest mõned said inspiratsiooni jätkata piiblikoolis või moodustada kodugruppe.
- Mõju avaldus ka kogukondliku kuuluvuse ja sõprussuhete tekkimises, mis omakorda soodustasid vaimulikku arengut.

- Oli ka neid, kelle jaoks kursuse mõju oli pigem sisekaemust ja isiklikku otsingut soodustav (Jäe, 2017).

3. Alfa kursuse tõhususe suurendamise võimalused.

Intervjueeritavate ja uurimuse autori enda kogemuste põhjal tõusid esile järgmised võimalused:

- Järeltegevuste ja/või jätkukursuse vajalikkus - mitmed osalejad tundsid, et pärast kursuse lõppu hoog rauges.
- Rohkem aega keerukamate teemade jaoks, nagu Püha Vaim ja kuidas usus kindel olla jne.
- Kõrgem kursuse intensiivsus, kõlas arvamus, et kursus võiks sagedamini olla, nt kaks korda nädalas.
- Rõhutati grupijuhi erilist rolli ja personaalsemat lähenemist (Jäe, 2017).

Jäe (2017) uurimistöö keskendus sellele, kuidas Alfa kursus mõjutab osalejate teadlikkust kristluse põhitõdedest ja nende vaimulikku arengut. Uuringus kasutati ankeetküsitlusi ja intervjuusid, et selgitada teadmiste muutust enne ja pärast kursust, hinnata kursuse mõju ning uurida võimalusi tõhususe parandamiseks.

Tulemused näitasid, et kursus aitas osalejatel oma teadmisi ja arusaamu selgemaks muuta. Kuigi mõnel osalejal olid baasteadmised juba olemas, süvenesid need kursuse käigus. Keerukamad teemad, nagu Püha Vaim ja palve, jäid mõnele siiski arusaamatuks. Vaimuliku mõju osas tõid paljud esile, et hakkasid rohkem palvetama, piiblit lugema ja osalema koguduse elus. Kursus pakkus nii isiklikku sisekaemust kui ka kogukondlikku tuge (Jäe, 2017).

Tõhususe suurendamiseks peeti oluliseks järeltegevuste pakkumist, rohkem aega keerukamate teemade käsitlemiseks ning tihedamat kursuse toimumist. Samuti rõhutati grupijuhtide rolli ja personaalse lähenemise tähtsust osalejate kaasamisel ja toetamisel (Jäe, 2017).

Kui Eestis on teadaolevalt Alfat uurinud enne 3 inimest, kellest üks väga spetsiifilist suunda, siis maailmas on seda tehtud mõnevõrra enam. Religioonisotsioloog Stephen Hunt on uurinud Alfa kursust eelmise sajandi lõpus ja selle sajandi alguses ning hoolimata isiklike etteheidete puudumisest, tuli uuringutest välja mitmeid olulisi nüansse, mis võivad tänapäeva kirikud Alfa suhtes ettevaatlikuks teha. Alfa on toonud küll palju inimesi kiriku juurde, aga kui suur hulk

nendest on jäänud kristlaseks, on eraldi teema, mis vajaks ka Eesti kontekstis põhjalikku uurimist, aga kahjuks käesoleva töö sisse see ei mahu.

Hunti uuringust tuleb välja, et peamised etteheited Alfa kursusele on liigne karismaatilisus, lihtsustatud teoloogia ning Alfa kui “evangeelne McDonald’s”. Hunt viitab George Ritzerile, kes toob sisse mcdonaldiseerumise mõiste kui ülemaailmse ratsionaliseeritud protsessi, mille eeskujuks on Ameerika kiirtoidufirma McDonald’s. Alfa kalduvuses mcdonaldiseerimise poole on aga midagi enam kui selle standardiseeritud teoloogiline sisu. Ka vormilt on sarnasusi kõigi McDonald’sile omistatud tunnuste lõikes: “arvutatavus” – numbreid tuleb esile tõsta, “prognoositavus” – kõik kursused on väga sarnased, “kontroll” – tase on ühtlaselt hea ja “tõhusus” – see toimib, inimesed tulevad kogudusse (PentecoStudies, The Alpha Course and Its Critics: An Overview of the Debates).

Hunti uuringute kohaselt on kiriku juhtide seas just karismaatiline element see, mis on pälvinud kõige rohkem kriitikat. Alfa kriitikud jagunevad üldiselt kahte leeri: liberaalid ja konservatiivid. Hunti intervjuud mitmete kiriku juhtide ning kohalike koguduste vaimulikega näitasid, et liberaalid kipuvad pidama Alfat liiga fundamentalistlikuks, samas kui konservatiivid kartsid selle oikumeenilist rolli, millega salaja tuuakse sisse kõike karismaatilist. Karismaatilisuse all mõeldakse selles kontekstis eriti Püha Vaimu nädalavahetust, mis on paljudele kiriku juhtidele vastuvõetamatu. Hunt intervjueris mitmeid pastoreid ning üks neist tõi esile levinud seisukoha, et niinimetatud “Püha Vaimu avaldused” on sageli vaid sugestiivsuse mõjul esile kutsutud nähtused, mida osalejad tõlgendavad kui vajalikke tõendeid Jumala olemasolu kohta – nähtused, mis ilmnesid pärast vaid seitsmenädalast õpetust (PentecoStudies, The Alpha Course and Its Critics: An Overview of the Debates).

Toetudes isiklikule Alfa kogemusele, saan tagantjärele tõdeda, et tõepoolest, peale seitsme nädalast õpetust oli üsna ootamatu, kui Püha Vaimu nädalavahetusele ilmus kohale kiriku “raske kahurvägi” ja hakkas Püha Vaimu tööd esile kutsuma, manipuleerides minu hinnangul kursusel osalejatega. Ma ei halvusta ega alahinda Püha Vaimu tööd, aga millisel määra ja kuidas peale palvetamise, saame meie teda juhtida või suunata? Veel ühtib minu isiklik tähelepanek Hunti uuringutega selles osas, et Alfa eeldab justkui kursuse läbinuult kohe valmis kristlaseks olemist, kes toetub “välja stantsitud” teoloogiale. Paraku Alfa teoloogiat on nimetatud isegi Gumbeli teoloogiaks ja sellele on samuti mitmeid etteheiteid. Hunt kirjutab oma aruandes nii: “Isegi mõõdukamate

konservatiivide üldine tunnetus on, et Alfa õõnestab evangeeliumi põhitõekspidamisi, vähendab patu ja süü tähtsust ning lunastuse vajadust hea enesetunde kasuks, mis on tänapäeva kirikute üldine kultuuriline suund” (PentecoStudies, The Alpha Course and Its Critics: An Overview of the Debates).

Hatty Calbus kirjutab väljaandes Surviving Church HTB-st ja Alfast ning toob välja, et tegu on ka suure äriga. Tema väitel on Alfa ümber tekkinud terve tööstus. Enamus HTB tuludest pärineb Alfa programmiga seotud materjalide ja raamatute müügist (PentecoStudies, The Alpha Course and Its Critics: An Overview of the Debates). Andrew Graystone, raamatu „*Bleeding for Jesus*“ autor väidab, et HTB on juba praegu kaugelt rikkaim kihelkonnakirik Suurbritannias. Selle eelarve on umbes 10 miljonit naela aastas ja seal töötab 118 töötajat, mis teeb selle suuremaks kui mitmed Anglikaani Kiriku piiskopkonnad Suurbritannias. Enamik Anglikaani Kiriku kogudusi ei suuda endale vikaaride palkamist lubada. HTB-s on neid 28 (Surviving Church, HTB: Extraordinary Influence).

Siinkohal võiks küsida: “Kas see on siis halb, kui kirikul läheb finantsiliselt hästi ja ta suudab palgata piisavalt vaimulikke ning neile väärilist palka maksta?” Kindlasti mitte, aga küsimus on ilmselt selles, kust ja millise hinnaga see raha tuleb? Lisaks ärilisele küljele avaldub Alfa mcdonaldiseerimine ka selle teoloogilises sisus ja programmis, mida on lihtsustatud ja standardiseeritud. Alfa kursus õpetab kõikjal samu doktriine ja dogmasid. HTB on kehtestanud autoriõigused Alfa programmi struktuurile ja sisule, mis viitab sellele, et selle teoloogiat tuleb järgida Alfa kursust korraldades (PentecoStudies, The Alpha Course and Its Critics: An Overview of the Debates).

Alfa kriitika ei ole Eestis väga laialt levinud. Rääkides erinevate pastoriga, kes on Alfaga kokku puutunud, olid mitmed sellest väga üllatunud, et keegi teeb kriitikat nii palju edu toonud evangeelsele programmile. HTB ja Alfa on tõesti märgilise tähendusega, aga ka nagu eelnevalt on juttu olnud, ei puudu selle kohalt murepilved. Lisaks jõukusele on HTB kirik ka väga mõjuvõimas nii Suurbritannias kui kogu maailmas. HTB-l on oluline roll uute kirikute rajamisel ja olemasolevate koguduste elavdamisel. HTB edu viis 2017. aastal Church Revitalisation Trust-i (CRT) loomiseni, mis on nüüdseks tuntud nimega Revitalize Trust. See organisatsioon tegeleb hääbuvate kirikute elavdamisega, saades selleks suuri rahalisi annetusi. HTB toetatud „ressursikirikud“ ja „keskused“ on saanud Suurbritannia tuleviku üheks keskseks strateegiaks.

Traditsiooniliste koguduste rolli vähenemine, evangelikaalse vaimsuse domineerimine ning finantsiliste ja juhtimisotsuste kontsentreerumine väheste kätte on tekitanud jällegi küsimusi kiriku suuna ja sõltumatuse kohta (Surviving Church, HTB: Extraordinary Influence).

Analüüsides Alfa kursust teoloogilisest vaatenurgast, on oluline seda käsitleda ka Piibli valguses. Selleks toetun kõigepealt Gordon R. Lewise lähenemisele, kes uurib Alfa programmi tugevusi ja võimalikke puudujääke kuue Uue Testamendi põhimõtte kaudu, millele Niky Gumbel on viidanud kui Alfa teoloogilise ülesehituse alusele.

Esimene põhimõte ütleb, et evangelism on kõige tõhusam kohaliku koguduse kaudu, kus selleks mobiliseeritakse liikmed ning evangeeliumi jagamine põhineb sõprussuhetel. Alfa kursus aitab kogudustel koolitada liikmeid selliseks sõprusepõhiseks evangelisatsiooniks, andes neile tööriistad, et oma usku jagada. Seega võib väita, et püsiva edu toob kaasa koguduse järjepidev ja arenev evangelisatsiooniprogramm, kus isiklikud suhted saavad kasvada ja süveneda (Christian Research Institute, Alpha Course: Evaluating Alpha).

Teine põhimõte rõhutab, et evangelism on protsess, kus inimesed jõuavad usuni järk-järgult, nähes laiemat pilti ja kogedes usaldust kogukonna kaudu. See sobitub hästi ka Alfa kontseptsiooniga. Kuigi Püha Vaimu taassünd võib toimuda meile teadmata hetkel, toimub teadlik pöördumine sageli aja jooksul, sammhaaval (Christian Research Institute, Alpha Course: Evaluating Alpha).

Kolmanda põhimõtte järgi hõlmab evangelism kogu inimest – mõistust, emotsioone ja tahet. Alfa kursuse loengud on sisukad ja arusaadavad ning neid toetavad illustreerivad lood ja emotsionaalselt kõnetavad elemendid, mis aitavad osalejatel kaasa mõelda ja kaasa tunda. See terviklik lähenemine vastab hästi sellele põhimõttele (Christian Research Institute, Alpha Course: Evaluating Alpha).

Neljas põhimõte väidab, et Uues Testamendis leidub mitmeid evangelisatsiooni mudeleid – klassikaline, holistiline ja väeevangelism. Siinkohal võib siiski eriarvamusele jääda. Uus Testament toetab pigem klassikalist evangelisatsioonimudelit, kus evangeeliumi keskmes on sõnum Kristuse lunastusest. Sotsiaaltöö ja imed võivad küll avada ukse evangeeliumi kuulutamisele, kuid need ei asenda evangeeliumi sisu. Imed ei ole evangeeliumi lahutamatu osa ja neid ei kaasnenud alati kuulutamisega. Pauluse sõnade järgi on evangeelium ise "Jumala vägi päästeks" (Rm 1:16). (Christian Research Institute, Alpha Course: Evaluating Alpha).

Viies põhimõte kinnitab, et evangelism Püha Vaimu väes on dünaamiline ja tõhus. Siin on võimalik Alfa rõhuasetusega nõustuda – ükski inimene ei suuda omaenda tarkuses ega kogemuses kedagi

usule tuua. Me võime kuulutada ja julgustada, kuid usku sünnitab Püha Vaim. (Christian Research Institute, Alpha Course: Evaluating Alpha).

Ka kuues põhimõte, et tõhus evangeliseerimine eeldab Püha Vaimuga täitumist ja taastäitmist – leiab Piiblis selgelt kinnitust. Näiteks Pauluse kiri Efeslastele (Ef 5:18) julgustab kristlasi saada täis Vaimu. (Christian Research Institute, Alpha Course: Evaluating Alpha).

Nende kuue põhimõtte kohta võib öelda, et Alfa kursusel on mitmeid tugevaid külgi, mis haakuvad hästi Uue Testamendi põhimõtetega. Samas on oluline kriitiliselt hinnata, kuidas erinevaid vaimulikke rõhuasetusi tõlgendatakse ning millisel määral jäädakse truuks Piibli terviklikule sõnumile. Selles osas toetun Chris Handile, kes kasutab samuti kuuepunktulist lähenemist ja on Alfa suhtes üsna kriitiline.

Esiteks ütleb ta, et „Alfa kursuse Jumal ei ole Piibli Jumal! Piibli Jumal on universumi looja ja selle hoidja. Ta on suur kuningas ja suverään kõige üle, mis on loodud (Js 40:25-26). Ta on püha ja elab kirkuses. Tema palge ees ei saa eksisteerida miski ebapuhas. Neid, kes jäävad Tema kirkusest ilma, ootab kohus (Rm 6:23). Alfa kursus ei kirjelda sellist Jumalat. Tema olemust ei selgitata – ta on pigem eeldatud kui esitatud”. “Hirmus on langeda elava Jumala kätte“ (Hb 10:31), ütleb Piibel. Kuid Alfa kursusel seda ei õpita. Jumala olemusest ei anta vajalikke teadmisi (Crich Baptist Church - Derbyshire UK, Is the Popular Alpha Course Leading People Astray).

Teiseks toob Hand välja, et inimese olukorda ei käsitleta Alfa kursusel nii tõsiselt kui Piiblis. “Ilma leppimiseta Jumalaga on inimese seisund väga halb”. “Jumal on õiglane kohtumõistja ja Jumal, kes iga päev ähvardab“ (Ps 7:12). „Kes usub Pojasse, sellel on igavene elu, aga kes ei kuula Poja sõna, see ei näe elu, vaid tema peale jääb Jumala viha“ (Jh 3:36). Alfa ei rõhuta patu tõelist olemust ega selgita, et me oleme rikkunud Jumala püha seadust.

Kolmandaks ütleb Hand: “Alfa kursuse Jeesus Kristus ei ole Piibli Jeesus Kristus”. Alfa ei suuda vastata veenvalt küsimusele: „Miks Jeesus suri?“ Piibli järgi suri Jeesus, et kanda karistus, mis kuulus meile. Ta rahuldab Jumala püha viha (Rm 3:25; 1Jh 2:2). Kuid Alfas jääb puudu arusaam Jumala vihast, mistõttu muutub Jeesuse surm lihtsalt „armastuse teoks“ ilma kontekstita.

Neljandaks väidab Hand, et „Alfa kursuse Jumala armastus ei ole Piibli Jumala armastus“! Piibel ütleb, et „Jumal on armastus“ (1Jh 4:8), ja sama ütleb ka Alfa. Kuid Alfale on Jumal peamiselt ainult armastus, tema pühadus ja au on kadunud. Piibli Jumala armastus päästab patuseid – Alfa armastus lihtsalt lohutab.

Viiendaks: “Alfa kursuse Püha Vaim ei ole Piibli Püha Vaim”! Alfa kursusel on rohkem juttu Pühast Vaimust kui Jeesusest. Miks? Sest Alfa „Vaim“ on see, kes pakub inimestele kogemust, mis muudab Jumala „reaalseks“. Hand läheb lausa nii kaugele, et ütleb: “Alfa vaim tegutseb väljaspool Piibli piire – kogemused meenutavad pigem New Age’i või muude religioonide praktikaid kui kristlikku jumalakartust”.

Kuuendaks: “Alfa kursuse pöördumised ei ole Piibli pöördumised”! Ta viitab Apostlite tegude 2. peatükile, kus vangivalvur oli suures ahastuses, et pöörduda: „Isandad, mida ma pean tegema, et pääseda?“ (Ap 16:30). Ta mõistis oma patust seisundit ja vajas halastust rohkem kui midagi enamat. “Alfa kursusel, seevastu, on pöördumine sageli emotsionaalne kogemus, kus inimene tunneb armastust, kuid ei teadvusta oma patust ega vajadust meeleparanduseks. Sageli toimub see ekstaatilisest seisundist” (Crich Baptist Church - Derbyshire UK, Is the Popular Alpha Course Leading People Astray).

Handi kokkuvõte on: “Alfa ei aita meid tõeliselt Jumalat tundma õppida. See ei kirjelda elavat Jumalat, ei ava inimese tõelist vajadust, ei selgita Jeesuse surma tähendust ega anna tõest pilti Pühast Vaimust. Pöördumise õpetus on puudulik. Halva uudise varjamine ei võimalda kuulutada head”! Need on ainult kaks vaadet Alfa vastavusele Piibliga. Lisaks Handile on veel mitmeid kriitikuid, kes sarnastele Alfa kursuse puudustele viitavad, näiteks Peter Jeffery, Dawid Pawson, John Benton.

Nii nagu eelpool mainitud, on Alfa kursusel ka mitmeid tugevaid külgi, eriti selle võime mobiliseerida koguduseliikmeid ja teha usk ligipääsetavaks, mõistetavaks ja vastuvõetavaks. Võibolla peaks vaatama Alfa kursust kui silda maailma ja koguduse vahel? Samas, kui uued inimesed jõuavad üle “silla”, peame avama neile sügavama maailma, millele viitavad oma hinnangutes Hand jt kriitikud.

Kokkuvõtteks, Alfa mõju ja autentsuse hindamisel ei piisa pelgalt kogemuslikust tõendusest või välisest edust. Teoloogilise hindamise mõõdupuuks peab jääma Piibli terviklik õpetus Jumalast, inimesest, lunastusest ja Püha Vaimu tööst. Seepärast on vajalik nii kriitiline arutelu kui ka jätkuv teoloogiline süvitsi minek, et hoida kuulutus kooskõlas evangeeliumi tõega.

Stephen Brian Yeich hindas oma doktoritöös (“An evaluation of the Alpha course as a catalyst for faith transformation”) Alfa kursuse mõju usuelu muutustes. Uuringu eesmärk oli määrata kindlaks Alfa tõhusus inimeste aitamisel usulise pühendumuse saavutamisel Jeesusele Kristusele ning Alfa tõhusus inimeste usulise muutuse kogemisel. Uuring keskendus seega kahele muutuse aspektile, mis on Piibli ja usu kontekstis kõige olulisemad: inimese armastusele Jumala vastu ja inimese armastusele ligimese vastu (Mt 22:37-39). Töö raames kujunes välja neli uurimisküsimust:

1. Kas inimesed teevad usulise pühendumise Jeesusele Kristusele Alfa kursusel osalemise tulemusena?
2. Kas Alfa kursusel osalejad näitavad usulist muutust, mida tõendab nende armastuse märkimisväärne kasv Jumala vastu?
3. Kas Alfa kursusel osalejad näitavad usulist muutust, mida tõendab nende armastuse märkimisväärne kasv ligimese vastu?
4. Kas tulemused varieeruvad sõltuvalt Alfa kursuse kontekstist? (Yeich, An Evaluation of The Alpha Course as a Catalyst for Faith Transformation, lk 22-23).

Uuring viidi läbi 2006. aastal kahes Ühinenud Metodisti kirikus, kus korraldati Alfa kursust: uurija kodukirikus, NorthPoint Ühinenud Metodisti Kirikus Shreveportis, Louisiana osariigis ning Ühinenud Metodisti Kirikus Church of the Resurrection Kansas Citys, Kansase osariigis.

Peale uuringu tulemuste analüüsi jõudis Yeich järgmistele järeldustele:

- Paljud Alfa kursusel osalenud teatasid, et tegid kursuse käigus teadliku usulise otsuse
- Nende osalejate hulgas, kes märkisid esmakordset usulist pühendumist, oli armastuse kasv Jumala ja ligimese suhtes märgatavalt suurem
- Jumala armastuse suurenemine kajastus oluliselt kõigi vastajate seas
- Samuti oli ligimese armastuse suurenemine märgatav kogu vastajate valimis
- Mõlemas uuringus osalenud koguduses täheldati olulist kasvu Jumala armastuse näitajates, kuid ainult Kansas City kirikus suurenes märkimisväärselt ka ligimese armastuse näitaja
- Ei ilmnenud veenvaid tõendeid, et sugu, vanus, haridustase või kirikuelus osalemine oleks mõjutanud tuvastatud muutusi

- Alfa kursusel osalemine on seotud positiivsete muutustega nii Jumala kui ka ligimese armastuses (Yeich, An Evalution of The Alpha Course as a Catalyst for Faith Transformation, lk, 65).

Uuringu tulemused näitasid, et tõepoolest Alfa kursus toetab usulist muutust ehk inimese armastuse kasvu Jumala ja ligimese vastu. Kursusel osalejatest 72% tegid usulise pühendumuse Jeesusele Kristusele, neist mõned esmakordselt, enamik aga uuendasid oma usku. Uuringus osalenutest kuulus 93% juba kristlikku traditsiooni ja üle 80% olid koguduseliikmed. Samuti täheldati märgatavat kasvu kursusel osalejate armastuses Jumala vastu – näiteks läbi suurema sisemise rahu ja julguse elada oma usku välja. Samamoodi kasvas ka ligimesearmastus – inimesed hakkasid rohkem palvetama teiste eest, teenima ja toetama. Eriti silmapaistev oli muutus neil, kes tegid esmakordse usulise otsuse – nende kasv armastuses Jumala ja ligimese vastu oli veelgi suurem kui teistel (Yeich, An Evalution of The Alpha Course as a Catalyst for Faith Transformation, lk 67-69). Kokkuvõttes näitab uuring, et Alfa kursus võib olla tõhus tööriist inimese vaimuliku kasvu ja usu süvenemise toetamisel.

James Heard, kes nimetab ennast antud kontekstis kristliku traditsiooni kriitiliseks analüütikuks ning ei ole nõus nendega, kes peavad teda agnostiliseks autsaideriks või “subkultuuri eestkõnelejaks”, kuna on töötanud HTB-s aastatel 1998-2003. Heard väidab, et enne teda on Alfati üsna vähe uuritud ning nii, nagu ta ise ütleb, püüab ta seda viga parandada (Heard, Inside Alpha: Explorations in Evangelism, lk 61). Heard üritab eelkõige oma uurimusega leida vastused kolmele teemale:

1. Kas kirikud, kes Alfati korraldavad, kasutavad Alfa Internationali poolt välja töötatud “alfaretsepti”?
2. Uurida Alfa kui konversiooni ehk inimeste pöördumise vahendit
3. Hinnata Alfa teoloogilisi aluseid (Heard, Inside Alpha: Explorations in Evangelism, lk 61).

Uurimuses käsitleti kuut erinevat kirikut, kes Alfa kursust korraldasid. Kursused toimusid nii linnas kui ka maal, erinevates sotsiaalsetes rühmades, ja neid korraldasid erineva taustaga kirikud, alates

karismaatilistest kuni anglikaani kogudusteni. Osalejate ja meeskondade suurused varieerusid, samuti kursuste toimumiskohad: kodud, koolid, kirikuhooned ja isegi McDonald's (Heard, Inside Alpha: Explorations in Evangelism, lk 96-100).

Heardi uurimus keskendus peamiselt kolmele teemale: „alfaretsepti“ järgimise täpsusele, kursuse mõju pöördumisprotsessile ning teoloogilistele alustele. Tulemused näitasid, et enamik Alfa kursusi järgib üsna täpselt ametlikku „retsepti“ – ühine söömaaeg, loeng, arutelu ja Püha Vaimu nädalavahetus. Samuti olid rõhuasetused pöördumisele ja Püha Vaimu kogemusele sarnased, eriti karismaatilistes kogudustes, kus retsept näib hästi toimivat (Heard, Inside Alpha: Explorations in Evangelism, lk 139-141).

Samas kerkis Heardi uuringus esile ka mitmeid kitsaskohti. Näiteks väljusid väikegrupi arutelud aeg-ajalt kontrolli alt, kuna juhid ei suutnud keerulistele küsimustele vastata. Kursusel osales pigem kristlusega juba tuttav publik ning mittekristlaste osakaal oli väike. Mõned osalejad tundsid end religioosses õhkkonnas ebamugavalt ja jätsid kursuse pooleli. Lisaks ei toonud Alfa nädalavahetus alati oodatud Püha Vaimu kogemusi ning pärast kursust puudusid pea alati jätkutegevused, mis on oluline usu süvenemiseks ja kogukondliku kuuluvuse säilitamiseks.

Teiseks uuris Heard Alfa kursuse mõju pöördumisprotsessile. Uuringust selgus, et enamik pöördumisi toimusid pigem järk-järgulise usu süvenemise vormis, mitte ei toimunud järsud usulised muutused. Pöördumist käivitas sageli sotsiaalne ja emotsionaalne vajadus kogukonna järele. Suurem hulk osalejatest nägi pöördumist eelkõige kuuluvuse otsinguna, mitte intellektuaalse veendumuse tulemusena. Heard tugines MacLareni pöördumise seletusmodelile, mille kohaselt motiveerivad pöördumist sotsiaal-psühholoogilised, strukturealsed ja kognitiivsed tegurid. Alfa pakkus tugevat kogukonda ja turvatunnet, ent lõi ka omamoodi „suletud maailma“, mis võis kaasa tuua ideoloogilise kapseldumise. Kuigi loengutes pakuti ratsionaalseid põhjendusi usule, jäid mitmed küsimused vastuseta. Taas kerkis esile probleem: kursus loob pöördumiseks tugeva aluse, kuid järeltegevuste puudumine muudab usu jätkusuutlikkuse ebakindlaks.

Kolmandana käsitles Heard Alfa kursuse teoloogilisi aluseid, mille puhul tõi ta esile mitmed sisemised vastuolud. Alfa püüab olla korraga nii evangelisatsiooni- kui ka jüngerdamiskursus, mis tekitab eesmärkide hägustumise. Võrreldes varakristliku katehumeeniaga puuduvad Alfal selged ja järjestatud sammud usku astumiseks ning pöördumise järel puudub struktuurne tugi. Samuti on

probleemiks ebaselge arusaam kirikust ja selle rollist. Kursus esindab pigem pragmaatilist, utilitaarset kirikukäsitlust, millele on mõju avaldanud „Church Growth Movement“.

Heardi järgi tugineb Alfa teoloogiliselt tugevalt reformeeritud soterioloogiale, keskendudes individuaalsele pöördumisele ja karistuslikule lunastuskäsitlusele. See viib usuelu tugevalt isiklikule ja vaimsele tasandile, jättes tagaplaanile sakramentaalse kirikuelu. Kuigi Alfa on liturgiliselt ja pneumatoloogiliselt elav, toetudes karismaatilistele praktikatele, on seda kritiseeritud Püha Vaimu kogemuse liigse mehhaniseerimise pärast. Samuti puudub piisav käsitlus inkarnatsioonist ja kannatusest, mis muudab raskuste ja ootuste teema usupraktikas alahinnatuks. Kontekstualiseerimist piiravad aga kursuse autoriõigused ja jäik struktuur, mis raskendab kohandamist kohaliku kultuuriga.

Kokkuvõttes viitab Heard vajadusele tasakaalustada Alfa kogemuslikkus ja karismaatilisus sügavama liturgilise ja sakramentaalse traditsiooniga, et toetada pöördunute jätkusuutlikku usuteekonda ja vältida sisulist pinnapealsust.

Erinevaid uuringuid kokku võttes ilmneb, et Alfa kursus on tõepoolest kujunenud üheks mõjukaimaks evangeelseks tööriistaks tänapäeva kirikus, tuues paljud inimesed koguduse juurde ning pakkudes platvormi usulise teekonna alustamiseks või süvendamiseks. Samas toovad Alfa uurijad, nagu Stephen Hunt, James Heard, Chris Hand ja Stephen Brian Yeich välja ka märkimisväärsed teoloogilisi ja praktilisi kitsaskohti, mis võivad panna kirikuid Alfasse ettevaatlikult suhtuma. Nende hinnangul vajab Alfa selgemat teoloogilist raamistikku, sügavamad liturgilist ja sakramentaalset sisu ning paindlikumat kohandamist erinevatesse kultuurikontekstidesse. Ilma nende elementideta võib jääda Alfa mõju sageli pinnapealseks ja lühiajaliseks. Kristliku usu edasiandmisel ei piisa ainult heast vormist ja kogemusest – vajalik on ka teoloogiline sügavus, kogukondlik kestev ja jätkutugi ning ruum vaimulikuks kasvamiseks.

Nelipühi kiriku esindajana soovin Alfa kaitseks välja tuua argumendi, et Alfa kursuse tugevus seisnebki osaliselt selles, et see ei suru peale kitsast konfessionaalset raamistikku, vaid loob avatuse ja ruumi Püha Vaimu tööle. Liigne dogmaatiline piiritlus võib hoopis takistada inimese isiklikku usulist avastust. Selgem teoloogiline raamistik võib küll mõnes kontekstis aidata, kuid Alfa tugevus peitub paindlikkuses ja rõhu asetuses isiklikule kogemusele, mitte rangetele struktuuridele. Samuti liiga rammus vaimulik toit, ehk sügav teoloogiline sisu, võib piltlikult öeldes noore kristlase

seedimisvõime sassi lüüa, ja minule tundub, et Alfa annab just piisavalt teadmisi ja tekitab uudishimu ehk “silla”, mis ajendab usulisel teel edasi liikuma ja ennast täiendama.

1.5. Teoreetilise osa kokkuvõte

Alfa kursus on ülemaailmselt tuntud kristluse põhitõdesid tutvustav kursus, mille eesmärk on esitada evangeeliumi selgelt, arusaadavalt ja kaasaegsel viisil. Kursus sai alguse 1970ndatel Londonis HTB kirikus ning on kasvanud globaalsete mõõtmeteni. Suur roll selle levikus on olnud Nicky Gumbelil, kes arendas kursuse ülesehitust, rõhutas Jeesuse-keskset sõnumit ja täiendas programmi kogemuslike elementidega nagu Püha Vaimu nädalavahetus.

Alfat ei ole küll palju uuritud, kuid seda on hinnatud ühe edukaima misjonitööriistana, mida kasutatakse paljudes konfessioonides ja eri kultuurikontekstides. Stephen Brian Yeichi doktoritööst tuli välja, et Alfa toetab suuresti usulist pühendumist ja vaimulikku kasvu, eriti armastuses Jumala ja ligimese vastu. Samas ei ole jäänud Alfa kriitikata – teoloogid ja sotsioloogid Stephen Hunt ja James Heard on juhtinud tähelepanu teoloogilise lihtsustamise, karismaatilise, „mcdonaldiseerumise“ ja järeltegevuste nõrkuse probleemidele. On tõstatatud küsimusi kursuse pikaajalise mõju ning sisu kohandatavuse kohta eri kontekstides.

Eestis on Alfa kursust samuti üsna vähe uuritud, minule teada olevalt on kirjutatud ainult üks magistr töö ja kaks diplomitööd, millest üks, Kaldaru diplomitöö lõplik variant on läinud kaduma. Jäe jõudis oma diplomitöös järeldusele, et Alfa kursus aitab osalejatel paremini mõista ja süstematiseerida oma kristlikke teadmisi. Laaneseri magistr töö kajastas Eestis läbiviidud esimest kaitseväge Alfa kursust ja tõi välja vaimuliku huvi tekitamise potentsiaali militaarstruktuuris.

Käesoleva töö teoreetiline osa andis ülevaate ka sellest, et Alfa kursus kinnitas Eestis kanda 1990. aastate lõpus ning seda on korraldatud paljudes kogudustes. Siiski napib täpset ülevaadet selle ulatusest ja kvaliteedist, puudub nii statistika kui ka analüüs. Järgmises peatükis analüüsin EKNK kogudustes korraldatavate Alfa kursuste sisu, vormi ja tulemuslikkust. Kuna enamik Alfa kursuse uuringuid nii maailmas kui ka Eestis on läbi viidud osalejaid küsitledes ning seeläbi on olemas üsna hea ülevaade sellest, mida Alfa kursus pakub osalejatele. Seepärast otsustasin uurida ja teha

intervjuud Alfa kursuse korraldajatega EKNK kogudustes, kes on viimastel aastatel Alfa kursust korraldanud.

2. UURIMUSLIK OSA

2.1. Uurimuse metoodika ja protsess

Eelnevas teoreetilises osas käsitlesin Alfa kursuse ajaloolist arengut, teoloogilist raamistikku ning rahvusvahelisi ja Eesti-põhiseid uurimusi kursuse mõju ja toimemehhanismide kohta. Varasemad uuringud, näiteks Urmas Jäe, Stephen Brian Yeich'i jt tööd tõid esile Alfa kursuse positiivse mõju osalejate usulisele arengule ja kogukondlikule kuuluvustundele, kuid osutasid ka väljakutsetele nagu järeltegevuste vähesus ja keerukamate teemade lühike käsitus. Samuti esitati kriitilisi küsimusi kursuse teoloogilise sisu, karismaatilise rõhuasetuse ja standardiseerituse kohta.

Käesolev empiiriline uuring toetub nendele tähelepanekutele, kuid keskendub EKNK koguduste kogemustele aastatel 2021 kuni 2024. Eesmärgiks on mõista, milline on Alfa kursuse korralduslik ja sisuline praktika just EKNK kontekstis ning kuivõrd kattuvad või erinevad siinsed kogemused varasematest uurimistulemustest.

Uurimuse eesmärgiks on välja selgitada kvalitatiivse analüüsi kaudu Alfa kursuse mõju ja aktuaalsus EKNK kogudustes, tuginedes kursust läbiviinud isikute kogemustele ja hinnangutele. Uurimistöö keskendub küsimustele, kuivõrd on Alfa kursus suutnud ajas kohaneda ühiskondlike muutustega, säilitades sealjuures teoloogilise sisu ja populaarsuse. Samuti käsitletakse võimalikke arengusuundi ja muudatusettepanekuid, mis võiksid toetada kursuse jätkuvat relevantsust, ning uuritakse korraldajate ja osalejate ootusi seoses kursusega. Tuuakse välja kursusel sisse viidud täiendused ja muudatused, mida on erinevad kogudused praktiseerinud.

Uurimustöö meetodiks on intervjuud EKNK kogudustes Alfa kursust läbiviinud isikutega. Intervjuude aluseks on küsimustik (Lisa 1). Intervjuud viidi läbi ajavahemikul 11.04 – 23.04.2025.aastal. Eesmärgi saavutamiseks on autor intervjuueerinud kümmet EKNK koguduse Alfa juhti, kes on ajavahemikus 2021–2024 korraldanud vähemalt ühe Alfa kursuse. Alfa kursuse korraldamise info pärineb EKNK aastaaruannetest. Intervjuueeritavad kogudused olid erineva suuruse ja asukohaga, paiknedes üle Eesti – nii külades ja alevikes kui ka linnades, nagu Pärnu, Tallinn, Tartu jt. Kümnest intervjuust 9 viidi läbi eesti keeles ja 1 intervjuu inglise keeles. Kolm

intervjuud tehti näost näkku vesteldes ja teised telefoni teel. Intervjuude kestus oli keskmiselt 30 min. Intervjuud salvestati ja transkribeeriti. Transkribeerimiseks kasutati Tallinna Tehnikaülikooli poolt loodud vabavara programmi “Tekstiks”. Intervjueeritavad kodeeriti K1 – K10. Materjalide süstematiseerimine ja analüüs toimus 2025. aasta aprillis ja mais.

2.2. Uurimustulemuste analüüs

Käesolevas peatükis esitan põhjaliku analüüsi kümne EKNK koguduse kogemustest Alfa kursuste läbiviimisel aastatel 2021 kuni 2024, tuginedes intervjuudele koguduste Alfa juhtidega. Analüüsis toon esile Alfa tugevused, kitsaskohad ja ettepanekud edasiseks arenguks, samuti käsitelen selle mõju ja väljakutseid kogudustele ning osalejatele. Kogudused on tähistatud koodiga K1 kuni K10.

Alfa kursusega alustamise motiivid ja taustad

Alfa kursustega alustamise lood kogudustes on erinevad, kuid neid ühendab ühine soov jagada evangeeliumi ja jõuda inimesteni väljaspool kogudust. Paljud kogudused alustasid kursusega rohkem kui viisteist aastat tagasi. K10 kogudus alustas kursuse korraldamisega umbes kümme aastat tagasi, kohe kui kogudus loodi ja on siiani igal aastal korraldanud kuni kaks kursust, et tagada pidev koguduse kasv ja vaimulik areng. Näiteks K3, K5 ja K6 kogudused alustasid Alfaga umbes viisteist aastat tagasi. Sellel ajal alustati kursusega enamasti Eesti Alfa õhutusel, mis tegutses siis üsna aktiivselt, või välismisjonäride innustusel. K6 koguduse puhul oli määravaks teguriks misjonäride aktiivne juhendamine ja praktiline toetus, mis andis kogudusele julguse Alfa kursusega algust teha. Motivatsioon oli mitmekihiline ja hõlmas nii isiklikke kui ka kogukondlikke ajendeid. K3 ja K6 rõhutasid, et kursus oli, ja on siiani, väga hea võimalus kutsuda inimesi väljastpoolt kogudust tutvuma kristlike põhimõtete ning elustiiliga. Alfa on selleks nende hinnangul suurepärane vahend. K10 koguduse Alfa juht ütles, et see on väga hea tööriist just vestluse alustamiseks inimestega, kes ei ole kirikuga seotud või kellel puudub kristlik või usuline taust. “See sobib väga hästi kõigi inimeste kõnetamiseks. Sellepärast me hakkasimegi seda kasutama kohe koguduse loomisest peale ja kasutame siiani”. K8 koguduse Alfa eestvedaja jagas isiklikku lugu, kuidas tema enda pääsemine toimus just Alfa kursuse käigus ning see kogemus tekitas sügava

veendumuse, et Alfa on üks parimaid evangeelseid tööriistu. Ka K2 ja K4 tõid esile Alfa läbimõeldud ja oskusliku ülesehituse, mis toetab uue kristlase usuteekonda ning loob sobiva keskkonna vaimuliku arengu jaoks. On tähelepanuväärne, et mitmed intervjuueeritavad tõid esile Alfa alustamisele eelneva perioodi. Näiteks K7 puhul eelnes kursusele intensiivne palveperiood, mille jooksul hilisem Alfa juht tajus selgelt just noorte Alfa korraldamise vajadust. Samas teadmata sellel hetkel, et selline eraldi Alfa versioon on olemas. Sellised kogemused annavad tunnistust sellest, et Alfa ei ole lihtsalt tööriist või meetod, vaid sageli ka vaimsete otsingute vili.

Mitmed kogudused korraldasid Alfa kohtumisi väljaspool kirikuhooneid, näiteks päevakeskustes (K5) või rahvamajades (K1). Seda põhjendati sooviga muuta keskkond ligipääsetavamaks ja vähem „kiriklikuks“, et mitte uusi inimesi ära hirmutada. Tehes kiriku „lävepaku“ võimalikult madalaks. Samas, mitte tehes järeleandmisi teoloogilistes põhimõtetes. Siiski peeti ühiselt kõige olulisemaks, et kursus toimib avatud, usaldusliku ja rõõmsa kohtumispaigana, kus ka mitteusklik inimene saab kogeda armastavat kogukonda, head toitu ja mõtestatud vestlust.

Kursuse ülesehitus ja formaat

Kursus ise järgib peaaegu kõikides intervjuueeritud kogudustes klassikalist ülesehitust, kus Alfa algab ühise söömisega, millele järgneb loeng või videomaterjali vaatamine ning lõppeks grupiaruteluga. Selle struktuuri järgimine aitab kaasa järjepidevusele ja süvendab ühtekuuluvust ning grupi liikmete omavahelist läbisaamist kuni selleni välja, et peale kursust on lausa keeruline ilma oma grupita edasi elada. Sellest lähtuvalt on tehtud ka erinevaid jätkukursusi ja koosviibimisi, millest tuleb juttu antud peatüki lõpus. Kursuse läbiviimisele lähenetakse EKNK kogudustes väga loominguliselt, ei hoita kindlalt kinni Alfa kursuse formaadist. Enamik kogudusi kasutab klassikalist loengusarja, mis põhineb Nicky Gumbeli raamatul „Elu küsimused“ ja mille puhul loenguid peetakse kohapealsete korraldajate poolt. Seda teed on läinud näiteks K1, K2, K3, K6, K8 ja K9 kogudused. K3, K4, K5, K7 ja K10 on proovinud ka filmisarja formaati, mis võimaldab visuaalselt atraktiivsemat esitlust ja võib eriti nooremale publikule paremini sobida. Mõned neist kogudustest on jäänudki ainult filmisarja kasutama. K7 ja K2 on teinud ka noorte Alfat, kasutades selleks samuti videoloenguid. K5 kogudus katsetas meeste jaoks kohandatud Alfat, mida viidi läbi samuti videote alusel. K8 ja K2 koguduste puhul kombineeriti eri formaate, kasutades nii kohapealseid loengupidajaid kui ka üksikuid videoloenguid, mis saadeti vajadusel

järelevaatamiseks ka neile osalejatele, kes puudusid mõnel korral. K10 kasutab ainult filmisarja formaati ja järgib enamjaolt soovitatud struktuuri, kuigi mõnel hooajal on tehtud lühem versioon. Mõningad loengud on kokku tõstetud ehk kohandatud Alfa 8 nädala pikkuseks. Teemade järjekorra osas järgivad enamik kogudusi etteantud struktuuri. Siiski on mitmed kogudused kohandanud järjekorda vastavalt praktilistele või teoloogilistele kaalutlustele. Näiteks K2 ja K8 on muutnud mõne teema kohta käivate loengute järjestust, tuues viimase loengu, mis käsitleb küsimust „Mida teha ülejäänud eluga“, väljasõidu teise päeva hommikusse. Samuti on mõnes kohas kaks teemat ühendatud üheks loenguks, näiteks „Kuidas Jumal meid juhib“ ja „Kuidas ma võin oma usus kindel olla“. Need kohandused on tehtud intervjueeritavate sõnul eesmärgiga tõhustada sisu omandamist ja grupiarutelu, arvestades teemade kattuvusi ning osalejate kogemusi. Teemade ümbertõstmine ei ole toimunud juhuslikult, vaid tuleneb soovist luua loogilisem ja sujuvam teekond osalejate jaoks. Samuti on tõstetud loenguid ümber lähtuvalt praktilisest vajadusest, kui mõni loengupidaja on haigeks jäänud või mõnel muul põhjusel ei saa loengut läbi viia.

Sisu kohandamine ja kultuuriline kontekst

Kultuurilise kohandamise vajadus ilmnes peamiselt näidete ja keelekasutuse tasandil. Mitmed kogudused, sh K8 ja K9, tõid esile, et osa algmaterjalis toodud näidetest ei kõneta enam tänapäeva inimesi, eriti nooremat publikut. Klassikalised võrdpildid, nagu televiisori antenn või juhtmete metafoorid, on ajale jalgu jäänud. Seetõttu on mitmed loengupidajad hakanud kasutama isiklikke elulisi näiteid ja tunnistusi, mis pakuvad paremat samastumisvõimalust ja loovad kontakti kuulajaga. Siiski rõhutati, et teemasid endid ei ole oluliselt muudetud, vaid nende esitus on ajakohastatud. K6 tõi lisaks esile muusika kasutamise võimaluse. Nende kursus algas alati kahe evangeelse sõnumiga laulu esitamisega, mis aitasid luua meelolu ja järjepidevust. Selline element tõi kursusele juurde tunnetusliku sügavuse ja aitas osalejatel paremini keskenduda. K10 koguduses pakutakse kursust nii eesti kui ka inglise keeles, kuid sageli soovivad ka eestikeelsed osalejad liituda rahvusvaheliste arutelugruppidega, kus on kultuuriline taust laiem ja mitmekesisem. K1 kogudus lähenes Alfa korraldamisele silmapaistvalt loominguliselt – enne õhtust Alfat toimus aeroobne treening. Selleks palkas kogudus lausa treeneri, et meelitada inimesi läbi füüsilise tegevuse Alfast osa saama. See tõi kohale inimesi, kes ei oleks tulnud pelgalt usuteemalise loengu pärast. Alles seejärel järgnes ühine söömine, loeng ja grupi arutelu. Selline järjestus – füüsiline

tegevus, toit ja vaimne toit – aitas inimestel lõdvestuda ja luua turvalise atmosfääri vaimseteks aruteludeks ütleb K1 Alfa juht.

Osalejate arv ja meeskondade suurus

Aastatel 2021 kuni 2024 varieerus kursustel osalejate arv sõltuvalt koguduse suuruselt, asukohast ja sellest, kuidas oli suudetud viia sõnum Alfa toimumisest inimesteni. Selgus, et praktiliselt ei toimi ükski reklaamikanal, välja arvatud isiklik kutsumine. Kogudused, kes tegid kõvasti “lobitööd” oma lähikondlaste seas, olgu nendeks siis sõbrad, sugulased, töö või koolikaaslased, olid kõige edukamad. Need, kes jäid ainult reklaami peale lootma, pidid leppima tühjade saalidega. Ei töötanud isegi tele- või raadioreklaamid, rääkimata suurtest plakatitest bussiootepaviljonides või massilised sotsiaalmeedia postitused.

Alfa kursusel osales keskmiselt, monitooritud perioodil, väiksemates kogudustes nagu K9 ja K4 korraga 5 kuni 8 inimest. Suuremates kogudustes võis osalejate arv olla aktiivsemal perioodil 15 kuni 20 inimest, ning K2 ja K4 kogudustel on olnud kogemusi ka 40 ja enama osalejaga kursustest. Kursuse meeskondade suurus oli samuti varieeruv. Väiksemates kogudustes piirduti tihti kahe või kolme inimesega, samas kui suurematel või intensiivsematel kursustel oli aktiivseid meeskonnaliikmeid kuus või isegi enam. Meeskonnaliikmete ülesanded jagunesid peamiselt loengupidamise, grupijuhendamise ja toitlustuse korraldamise vahel. Oli ka erandeid, näiteks K2 koguduses olid veel eraldi tervitajad. Paljud kogudused, näiteks K8, kaasasid koguduseliikmeid toiduvalmistamisse, mis tugevdas kogukonnatunnet ja vähendas kulusid. See lisas Alfale ka sotsiaalse mõõtme, muutes sellest mitte ainult evangeelse, vaid ka kogudust ühendava algatuse. K10 koguduse meeskonnas on tavaliselt viis-kuus inimest ja igas arutelugrupis vähemalt kaks meeskonnaliiget. Meeskonda pääses ainult pärast kursuse läbimist.

Kursuse mõju ja järeltegevused

Alfa kursuse mõju hindamisel töid intervjueeritud kursuste juhid esile mitmeid positiivseid järeldusi. Kursuse mõju ei piirdu ainult osalejate päästmise või koguduse kasvuga, vaid hõlmab ka koguduse vaimuliku elu elavnemist ja liikmete aktiveerumist. K8 ja K2 puhul mainiti, et kuni 80 protsenti kursusel osalenutest on jäänud koguduse juurde või liitunud mõne teise kogudusega. K10

koguduses puudub ametlik liikmelisuse vorm, kuid hinnanguliselt liitub umbes kaks kolmandikku Alfa kursuse lõpetanutest just selle kogudusega ning tihti jõuavad need inimesed ka Alfa korraldusmeeskonda. Samas, kõigil kogudustel nii hästi ei lähe, näiteks: K1, K3, K5 ja K6 puhul toodi välja, et ca 10-20% liituvad peale kursust kogudusega. Samuti tõid mitmed kogudused esile, et kursuse jooksul on toimunud päästmised ja isiklikud usulised läbimurded, mis annavad tunnistust selle sügavast mõjust. K9 puhul täheldati, et kuigi uute osalejate hulk oli väike, kinnistas kursus olemasolevaid liikmeid ja aitas tugevdada nende kuuluvustunnet. K4 koguduses mainiti, et igal kursusel on vähemalt mõni inimene saanud päästetud ning et kursuse jooksul luuakse tähendusrikkaid suhteid, mis kannavad vilja ka hiljem. Paljud kogudused tõid esile ka väljasõitude tähtsust, mida tajuti kui vaimulikult viljakaid hetki. K5 ja K8 puhul on väljasõit koguni esile toodud kui kursuse emotsionaalne ja vaimne kõrgpunkt.

Järeltegevused pärast Alfa kursust varieerusid koguduseti päris palju. On katsetatud erinevaid jätkukursusi, nagu Avasta (K8 ja K2), Noorte Kristlaste Klass (K2) ja Vabadus Kristuses (K3). Samuti suunati inimesi kodugruppi või pakuti ristimise võimalust (K10). K3 ja K6 kasutasid vaimulikku jüngerdust, kus osalejad jätkasid õppimist kas väiksemas grupis või mentorsuhtes. Samas mitmes koguduses, näiteks K5 ja K9, jäid jätkutegevused süsteemselt rakendamata, sageli erinevate ressursside ja ka töötajate vähesuse tõttu. Sellest hoolimata rõhutati, et just järeltegevus on määrava tähtsusega Alfa mõju jätkusuutlikkuse seisukohalt.

Koostöö Alfa Eesti ja EKNK koguduste vahel

Koostöö Eesti Alfa organisatsiooniga kujunes paljudes intervjuudes eraldi aruteluteemaks. Kuigi mõned kogudused, nagu K2 ja K4, registreerisid oma kursusi regulaarselt ja veel mõned aeg-ajalt, oli enamikul kogudustel kontakt pigem puudulik. K10, kes on üks aktiivsemaid Alfa kursuse korraldajaid EKNK kogudustest, ütles otse välja: “Ma ei teadnudki, et on olemas Alfa Eesti kui organisatsioon, meie registreerime oma kursused rahvusvahelisel Alfa lehel”. K6 ja K7 tõid esile, et kontakt Jaanek Pallase ja Rait Tõnnoriga võimaldas neile vajalikud materjalid Alfa läbiviimiseks. Enamus kogudusi oli ühte meelt, et kohalik Alfa organisatsioon võiks olla oluliselt aktiivsem ja väljapaistvam. K8 rõhutas veel vajadust aktiivsema suhtluse ja kogemuste jagamise järele, näiteks EKNK pastoriga päevadel või kevadkonverentsil. Mitmed intervjuueeritud mainisid, et ei olnud teadlikud teiste koguduste tegevustest ning tundsid end oma tööga justkui isoleerituna.

Siit kumab läbi vajadus toimiva võrgustiku järele, mis toetaks kogudusi Alfaga seotud otsustes, pakuks juhendmaterjale, julgustust ja võimalust jagada rõõme ja väljakutseid.

Alfa tugevused, väljakutsed ja takistused

Kursuse korraldamise käigus esilekerkinud tugevustena mainiti enim just kogukondlikku kokku kasvamise võimet, vaimulikku sügavust ning osalejate isiklikku usulist muutust. Väljasõidud, isiklikud tunnistused, osadus toidulaua ümber ja pühendunud tiimiliikmed olid aspektid, mis kordusid positiivse kogemusena pea kõikides kogudustes. Ilmnesid ka mitmed väljakutsed. Peamised probleemid olid seotud inimressursside nappuse, osalejate leidmise raskuste ning kursuse sisu keerukusega teatud sihtgruppide jaoks. K9 juht tõi näiteks välja, et mõnele tänavalt tulnud osalejale tundus Alfa liiga kristlik või liialt sisutihe. Samuti ilmnes, et reklaamide ja plakatitega inimesi kursusele kohale ei meelita. Enamik uusi inimesi jõuab kursusele läbi isiklike kutsete ja usalduslike suhete. See tähendab, et koguduseliikmete isiklik eeskuju ja suhe ümberkaudsetega on kõige olulisem evangelisatsioonikanal.

Alfa teoloogia osas olid üksmeelselt positiivselt meelestatud kõik kogudused. Enamus intervjueeritavaid tõi välja Alfa kui toimiva evangelisatsiooni vahendi. Näiteks K4 Alfa juht ütles, et teevad Alfa kursust seni, kuni see on parim vahend evangeeliumi viimiseks inimesteni ja kui tuleb mõni uus ja parem tööriist, siis kasutatakse seda, Alfas ei olda kinni. Seega EKNK-s peetakse Alfat endiselt ülimalt tõhusaks ja parimaks kaasaegseks töövahendiks koguduse kasvu vaatenurgast, mis käib kultuuriliste muutustega kaasas ning on aktuaalne. Näiteks K2 tõi välja, et viimase 5 aasta jooksul on nende kogudusest lahkunud umbes 20 inimest, et rajada uusi kogudusi. Need kohad ei ole tühjaks jäänud, vaid nendele on asunud Alfa läbinud uued koguduseliikmed. See võiks olla innustuseks ja eeskujuks paljudele Eesti evangeelsetele kogudustele, kuid seda ei teata, sest pole sellist platvormi, kus sellist infot jagada.

Tulevikuperspektiiv, soovitused Alfa kursuse arendamiseks ja kokkuvõte

Tulevikku vaatavalt soovitati Alfa kursuse arenguks mitmeid konkreetseid samme, mis võiksid kursuse mõju ja tõhusust tõsta. K8 rõhutas vajadust parema kogudustevahelise suhtluse järele ning soovitas luua platvormi, kus saaks jagada kogemusi, tunnistusi ja häid praktikaid. Samuti soovitati

tugevdada visuaalset poolt, näiteks videote, slaidide ja graafika kasutamist ka väljasõitudel, kus võetakse Alfat mitmete koguduste väitel veidi lõdvemalt. K8 juht tõi esile, et Alfa aitab kogudustel püsida vaimselt erksana, kuna arutelude käigus tekkivad küsimused panevad ka juhte endid oma usku ja teoloogiat sügavamalt läbi mõtlema. See näitab, et Alfa on vastastikust kasvu soodustav platvorm, mis toetab nii osalejate kui ka juhtide arengut.

Intervjuude baasil võib kokkuvõtvalt öelda, et Alfa kursus toimib Eesti kontekstis jätkuvalt edukalt, pakkudes praktilist, kogukondlikku ja vaimulikku silda koguduse ja vaimsete otsijate vahel. Alfat ei saa teha kuidagi poolikult või mööda minnes, siis see ei tööta. Alfa on mudel, mida peab järgima üsna täpselt, siis see töötab, kuna on ära proovitud ning toonud Kristluse juurde miljoneid inimesi üle maailma. Alfa mõju on suurem kui ainult koguduse kasv – jah, see kasvatab kogudust, aga samuti ärgitab olemasolevaid koguduseliikmeid, kutsub uusi inimesi ja kinnitab vanu. Alfa toimimine nõuab teadlikku juhtimist, kohandumist konteksti ja süstemaatilist järeltööd. Kindlasti ei tohi Alfat alahinnata kui hääbuvat evangeelset tööriista, mida paraku vahel teadmatusest tehakse. Intervjueeritavad pidasid üksmeelselt Alfat vahendiks, mis aitab kogudusel kasvada mitte ainult arvuliselt, vaid ka vaimselt ja organisatsiooniliselt. Analüüsi põhjal võib väita, et Alfa kursuse eduka rakendamise võtmeteks on selge vaimulik visioon, tugev ja koolitatud meeskond, süsteemne järeltegevus ning koguduse ja kiriku juhtkonna toetus.

KOKKUVÕTE

Käesoleva lõputöö eesmärk oli analüüsida Alfa kursuse arengut, mõju ja aktuaalsust EKNK kogudustes, tuginedes kursuse korraldajate kogemustele ja hinnangutele. Töö keskendus küsimusele, kuidas Alfa kursus suutnud ajas kohaneda muutustega, säilitades samal ajal oma teoloogilise sisu ja populaarsuse. Lisaks käsitleti kursuse kujunemislugu ning olemust nii Suurbritannias, selle sünnimaal, kui ka Eestis.

Teoreetiline ülevaade tõi esile, et Alfat ei ole seni põhjalikult uuritud, kuid seda on peetud üheks mõjukaimaks misjonitöö vahendiks, mida kasutatakse laialdaselt eri konfessioonides ja kultuurides. Kursus suudab inimesi kogudusega siduda, eeldusel et see viiakse läbi vastavalt välja töötatud Alfa põhimõtetele. Samas on Alfa pälvinud ka kriitikat - on viidatud teoloogilisele lihtsustamisele, liiga karismaatilisele rõhuasetusele ning järeltegevuste nõrkusele. Kui esimese kahe aspekti osas ei toonud Eesti kontekst esile märkimisväärsed vastuolusid, siis järeltegevuse puudulikkus tõstati ka käesolevas uuringus. Kõik intervjuueeritud EKNK Alfa juhid kinnitasid, et kursus soodustab vaimulikku kasvu, aitab süvendada suhet Jumalaga ning arendab ligimesearmastust – seda kinnitavad ka mitmed rahvusvahelised uuringud, sealhulgas Stephen Brian Yeichi doktoritöö.

Uuringust selgus, et Alfa kursus jõudis Eestisse 1990. aastate lõpus ning seda on korraldatud paljudes kogudustes. Siiski napib ülevaadet selle tegelikust ulatusest ja kvaliteedist – puudub nii statistika kui ka süstemaatiline analüüs. Intervjuueeritud juhid osutasid Alfa Eesti organisatsiooni vähestele nähtavusele ja initsiatiivile. Kuigi organisatsioon eksisteerib, puuduvad igapäevased praktilised tegevused, mis motiveeriksid kogudusi kursust läbi viima. Üheks paradoksiks võib pidada olukorda, kus Alfa kursuse toimimist tunnustatakse, kuid aktiivseid korraldajaid napib. Kogudused näivad ootavat välist julgustust ja tuge. Kuigi väiksematel kogudustel on oma spetsiifilised väljakutsed, võib hea sõna ja toetus sageli palju ära teha.

Empiiriline uurimus, mis põhines kvalitatiivsel intervjuuanalüüsil, kinnitas, et Alfa kursus toimib Eesti kontekstis jätkuvalt edukalt. Kursus loob kogukondliku ja vaimuliku silla koguduse ja

vaimsete otsijate vahel ning selle mõju ulatub kaugemale kui pelgalt koguduse kasv. Alfa ergutab ja arendab ka olemasolevaid koguduseliikmeid. Alfa edukas läbiviimine eeldab aga teadlikku juhtimist, kontekstitundlikku kohandumist ja süsteemset järeltegevust. Ükski intervjuueeritud juht ei pidanud Alfat ajale jalgu jäänud ega hääbuvaks tööriistaks, vaid nähti selles jätkuvalt potentsiaali nii vaimulikuks, organisatsiooniliseks kui ka kogukondlikuks kasvuks. Analüüsi põhjal võib järeldada, et Alfa edukuse võtmeteks on selge visioon, koolitatud meeskond, järjepidev järeltegevus ning juhtkonna toetus koguduses ja konfessioonis laiemalt.

Töö üheks olulisemaks järelduseks on, et suurim väljakutse Alfa kursuse arendamisel ongi järeltegevuste süsteemne kujundamine. Sellele osutasid nii intervjuueeritud juhid kui ka mitmed teised uurijad (sh Heard, Jäe). Teine oluline tähelepanek on EKNK-spetsiifiline vajadus luua konfessioonisene Alfa juhtgrupp, mis koordineeriks koostööd Eesti Alfa organisatsiooni ja koguduste vahel. Juhtgrupp võiks veel korraldada koolitusi, jagada innustust ning tutvustada parimaid praktikaid. Kogemuste süstemaatiline jagamine aitaks kaasa koguduste arengule ja kursuse kvaliteedi ühtlustamisele.

Lõpetuseks näitab töö käigus kogutud materjal, et selle teemaga tasub edasi tegeleda. Mul ei lähe meelest intervjuu kogudusega, kes ütles, et viimase 5 aasta jooksul on nende hulgast läinud üle 20 inimese uusi kogudusi rajama ja ometi pole nende saal ja toolid tühjad, vaid täidetud rõõmsate uute “Alfa nägudega”. Teen ettepaneku luua EKNK Alfa juhtgrupp, mis võtaks Alfa kursuse fookusesse, et see ei oleks enam iga üksiku koguduse enda mure, vaid kogu EKNK rõõm.

KASUTATUD ALLIKAD

Alpha International. <https://alpha.org/copyright/> (vaadatud 31. Märts 2025).

Alpha USA, 2024 Year in review. <https://alphausa.org/2024-year-in-review/> (vaadatud 20. märts 2025).

Atherstone, Andrew. Repackaging Christianity, Alpha and the building of a global brand (UK: Hodder & Stoughton Ltd, 2022. E-raamat).

Christian Research Institute, Alpha Course: Evaluating Alpha, <https://www.equip.org/articles/alpha-course-evaluating-alpha/> (vaadatud 25. märts 2025).

Crich Baptist Church - Derbyshire UK, Is the Popular Alpha Course Leading People Astray, <https://www.crichbaptist.org/articles/alpha-course/> (vaadatud 05.05.2025).

Eesti Alfa. <https://alfa.ee/meist/> (vaadatud 11. märts 2025).

Eesti Kristlik Nelipühi Kirik. <https://eknk.ee/meist/> (vaadatud 28. märts 2025).

Eternity, 5 reasons for Alpha's success, <https://www.eternitynews.com.au/world/5-reasons-for-alphas-success/> (vaadatud 25. märts 2025).

Heard, James. Inside Alpha: Explorations in Evangelism (UK: Paternoster, Milton Keynes, 2009. E-raamat).

Jäe, Urmas. Alfa kursuse mõju kristluse põhitõdede mõistmisel, bakalaureusetöö (Tallinn: Eesti Metodisti Kiriku Teoloogiline Seminar, 2017).

Laaneser, Jana. Evangelizing and disciple-making through the Alpha course in Estonian Air Force, magistratöö (Heiligenkreuz, Austria: TCMI Institute, 2014).

Oleviste Kogudus. <https://oleviste.ee/kogudus/kursused/alfa-kursus/> (vaadatud 31. Märts 2025).

Parman, A. Isiklik kirjavahetus ja salvestused (märts 2025).

PentecoStudies, The Alpha Course and Its Critics: An Overview of the Debates, <https://glopent.net/pentecostudies/online-back-issues/2005/hunt2005.pdf/view> (vaadatud 18. märts 2025).

Pilli, E. Terviklik elukestva õppe kontseptsioon Eesti protestantlike koguduste kontekstis, doktoritöö (Tartu: Tartu Ülikool, 2005).

Surviving Church, HTB: Extraordinary Influence, <https://survivingchurch.org/2024/05/03/htb-extraordinary-influence/> (vaadatud 23. märts 2025).

Olev, A. Alumäe, T. Estonian Speech Recognition and Transcription Editing Service. Baltic J. Modern Computing, Vol. 10 (2022), No. 3, pp. 409–42,1 <https://doi.org/10.22364/bjmc.2022.10.3.14> (vaadatud 23 aprill 2025).

The Diocese of London, New vicar chosen for Holy Trinity Bromton, <https://www.london.anglican.org/articles/new-vicar-chosen-for-holy-trinity-brompton/> (vaadatud 28. märts 2025).

Tönnori, R. Isiklik kirjavahetus ja salvestused (märts 2025).

T-Kit käsiraamatute seeria, Koolitamise alused (Strasbourg: Euroopa Nõukogu kirjastus 2002)

Yeich, Stephen, Brian. An Evalution of The Alpha Course as a Catalyst for Faith Transformation, doktoritöö (GB: Asbury Theological Seminary, 2021)

LISAD

Lisa 1. Intervjuu küsimused

1. Taust ja motivatsioon

1.1 Kuidas ja millal hakkas teie kogudus Alfa kursust korraldama?

1.2 Mis on teie isiklik motivatsioon ja/või koguduse ajend Alfa kursust korraldada ning kui kaua olete olnud Alfaga seotud?

1.3 Millist tuge on pakkunud Eesti Alfa ja kas olete oma kursusi seal registreerinud?

2. Kursuse sisu ja korraldus

2.1 Millist või milliseid Alfa variante teie kogudus kasutab (klassikaline loengusari, filmisari, noorte Alfa)? Miks just see?

2.2 Mil määral lähtute etteantud teemade järjekorrast ja raamatu/videote sisust. Kui mitte, siis milliseid muudatusi olete teinud ja miks?

2.3 Kuivõrd lähtute Alfa etteantud vormist: toidukord, loeng, arutelu ja Püha Vaimu nädalavahetus (kas ööbimisega)?

2.1 Kui palju inimesi osaleb tavaliselt (keskmiselt) Alfa kursusel ning kui suur on meeskond ja kuidas komplekteerite?

3. Tulemused, järeltegevused ja mõju

3.1 Kui palju kursusel osalenutest liitub hinnanguliselt hiljem kogudusega (teie või mõne muu)?

3.2 Millised järeltegevused on teie koguduses Alfa kursusele?

3.3 Kuidas hindate Alfa järeltegevuste tõhusust?

4. Teoloogilised ja praktilised väljakutsed

4.1 Milliseid teoloogilisi või õpetuslikke küsimusi on Alfa kursusel esile kerkinud?

4.2 Mis on peamised takistused või väljakutsed Alfa kursuse korraldamisel teie koguduses?

5. Analüüs - kultuuriline ja kontekstuaalne sobivus

5.1 Kui hästi teie hinnangul Alfa kursuse vorm kõnetab tänapäeva Eesti Inimest?

5.2 Kuivõrd olete tundnud vajadust kursust kultuuriliselt kohandada (nt keelekasutus, huumor, näited)?

6. Kriitika, ettepanekud ja arenguvõimalused

6.1 Mis teeks teie meelest Alfa kursuse tõhusamaks ja paremini toimivamaks?

6.2 Mis on teie Alfas alati see mis toimib ja osalejatele meeldib?

6.3 Mis võiks innustada rohkem EKNK kogudusi Alfat korraldama?

Kas soovite veel midagi lisada?

SUMMARY

The aim of this thesis was to analyse the development, impact, and relevance of the Alpha course within the churches of the EKNK, based on the experiences and assessments of its organisers. The study explored how well Alpha has adapted to social changes while maintaining its theological integrity and popularity. It also provided an overview of Alpha's origins in both Great Britain and Estonia, along with its current status and potential future directions.

The theoretical part revealed that Alpha has received limited scholarly attention, both in Estonia and internationally, despite being recognised as a successful missionary tool across denominations and cultures. Although Alpha has proven effective in bringing people into the church when conducted according to its core principles, criticisms include theological simplification, charismatic tendencies, and weak follow-up practices. In particular, the lack of systematic follow-up was confirmed by both local interviews and international studies.

Alpha was introduced in Estonia in the late 1990s, but statistical and qualitative data on its reach and effectiveness remain scarce. Interviewed leaders pointed out the insufficient support from Alpha Estonia, stressing the need for stronger organisational backing to inspire and sustain congregational involvement.

The empirical findings confirmed that Alpha continues to function effectively in Estonia, serving as a bridge between congregations and spiritual seekers. Interviewees unanimously agreed that Alpha contributes to both numerical and spiritual growth in congregations, provided it is led with a clear vision, supported by strong teams, contextually adapted, and followed up with structured post-course engagement.

The main challenges identified include the development of systematic follow-up activities and the promotion of Alpha within the EKNK, possibly through the creation of a dedicated Alpha team. Inspired by positive examples, the author intends to propose to the EKNK leadership the establishment of such a team, with the aim of making Alpha a collective mission rather than a burden on individual congregations.